

1948 + bijlagen

1948

NOTA BETREFFENDE DE TOESTAND VAN 'S RIJKS FINANCIËN

Ter begeleiding van de stukken inzake de ontwerpen van wet tot vaststelling van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1948 heeft de ondergetekende de eer de gebruikelijke Nota, betreffende de toestand van 's-Rijks financiën, over te leggen met de daarbij behorende bijlagen.

Deze Nota is als volgt ingedeeld:

- A. Inleiding;
- B. Overzicht dienstjaren 1940 tot en met 1947;
- C. Ontwerp-begroting 1948;
- D. Stoetbeschouwing.

Aan de Nota zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

- I. Nadere beschouwing over de dienstjaren 1940 tot en met 1945;
- II. Toelichting op de herziene raming der belastingmiddelen 1947;
- III. Opmerkingen over de invoering van de Staatsbalans, de reorganisatie van de administratie en de daarmede verband houdende vorm, waarin de begroting 1948 is opgesteld;
- IV. Overzicht van de omvang der Staatsschuld op 30 Juni 1947;
- V. Algemene verzamelstaat der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1948;
- VI. Vergelijkend overzicht der belastingmiddelen;

VII. Vergelijkend overzicht van de begrotingen 1938, 1946, 1947 en de ontwerp-begroting 1948, waarbij het aandeel van ieder hoofdstuk in het totaal der Rijksbegroting in procenten is uitgedrukt.

A. INLEIDING.

In de thans aangeboden ontwerp-begroting vertoont de Gewone Dienst een overschot van f 360 miljoen. Daarin ligt een niet onbelangrijke verbetering van de financiële toestand des lands. Immers het vorig jaar wees de begroting — omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling — een tekort aan van f 86 miljoen voor dit onderdeel van de dienst, afgezien van de nader gebieken noodzakelijke suppletioire begrotingen.

Naar de traditionele definitie omtrent het sluiten der begroting, welke uiteraard alleen op de Gewone Dienst betrekking had, zou deze begroting dus een gunstige genoemd kunnen worden. De omstandigheden, waarin ons land verkeert, noodzakten er echter toe om ook weer dit jaar buitengewone uitgaven te doen, welke voortvloeien uit liquidatie van de oorlogsgevolgen en het ter hand genomen herstel, tot een hoogte, welke voorheen ongekend was. De uitgaven op de Buitengewone Dienst belopen in totaal rond f 2 miljard, waarvan bijna f 470 miljoen voor de normale kapitaaldienst, f 515 miljoen voor andere voorzieningen, strekkende tot vermeerdering van het nationaal vermogen, bijna f 500 miljoen voor suppletie op het Landbouwegalisatiefonds en bijna f 550 miljoen voor de overige uitgaven, welke uit de bijzondere tijdsomstandigheden voortvloeien. Ware het niet, dat het nadelig saldo van het Landbouwegalisatiefonds over 1948 f 215 miljoen hoger moest worden gesteld door het ongunstig prijsverloop van de voornaamste uit het buitenland te betrekken voedingsmiddelen, dan zou het nadelig saldo van de Gehele Dienst van de ontwerp-begroting 1948 bijna f 760 miljoen lager zijn geweest dan dat van de vastgestelde begroting 1947.

Daarnevens zij opgemerkt, dat voor 1947, mede door bovengenoemde oorzaak de begroting van het Landbouwegalisatiefonds eveneens zal moeten worden verhoogd en wel met een bedrag van ongeveer f 230 miljoen.

In de ontwerp-begroting is afzonderlijk rekening gehouden met een bedrag van f 3 miljard wegens opbrengst in 1948 van de buitengewone heffingen. Hiertegenover is in een afzonderlijk hoofdstuk VII A 2, „Buitengewone aflossing van Nationale Schuld” een gelijk bedrag opgenomen wegens versterkte aflos-

sing van schuld. Dit bedrag is echter — wegens zijn bijzonder karakter — in de bespreking buiten beschouwing gelaten, zowel bij de uitgaven als bij de middelen.

Het totaal-budget 1948 vertoont — zonder de zo juist genoemde f 3 miljard en het tekort van het Landbouwegalisatiefonds — het volgende beeld:

Uitgaven f 3 909 746 860
Middelen 2 841 942 884

De samenstellende delen van deze ontwerp-begroting worden hierna vergeleken met de overeenkomstige cijfers van de begroting voor 1947.

Ten behoeve van een juiste vergelijking zijn niet alleen de bedragen der vastgestelde begroting 1947 vermeld, doch is tevens een kolom opgenomen, welke de begrotingscijfers voor 1947 bevat, met inbegrip van de bedragen, welke nog suppletoir zullen worden aangevraagd en een gevolg zijn van wetten of besluiten, die na de vaststelling van de begroting voor 1947 zijn tot stand gekomen. Een specificatie van deze bedragen wordt gegeven op pagina's 4 en 5 van deze Nota.

Tevens zijn in dit overzicht verwerkt de wijzigingen in de raming der middelen, welke mede het gevolg zijn van de Wet Belastingherziening 1947.

Opgemerkt dient nog te worden, dat de cijfers voor 1947 verschillen met die van de vastgestelde begroting voor dat jaar, omdat ten behoeve van de vergelijking met 1948 de begrotingscijfers voor 1947 zijn omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling. Vanzelfsprekend komt hierdoor in het eindsaldo der begroting 1947 (f 2 108 388 495) geen verandering.

In het meerbedoeld overzicht zijn naast elkaar opgenomen recapitulaties van de cijfers van respectievelijk:

- 1. de vastgestelde begroting voor 1947, omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling;
- 2. de eveneens omgewerkte vastgestelde begroting van 1947 met inachtneming van suppletoire verhogingen op grond van wet of besluit en van de herziene raming der middelen;
- 3. de ontwerp-begroting 1948.

OMSCHRIJVING	Vastgestelde begroting 1947, omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling	Begroting 1947 (eveneens omgewerkt) met inachtneming van suppletoire verhogingen op grond van wet of besluit en de herziene raming der middelen	Ontwerp-begroting 1948
GEWONE DIENST			
Uitgaven	2 467 373 883	2 564 898 883	2 378 143 646
Middelen	2 382 347 972	2 476 397 972	2 738 189 736
Voordelig (1948) resp. nadelig (1947) saldo . .	(n) 85 025 911	(n) 88 500 911	(v)360 046 090
BIJTENGEWONE DIENST			
Uitgaven en ontvangsten van allopend karakter			
Uitgaven	1 434 620 189	1 434 620 189	1 062 721 232
Middelen	160 807 070	160 807 070	54 187 650
Nadelig saldo	1 273 813 119	1 273 813 119	1 008 533 582
Nadelig saldo Landbouwegalisatiefonds . .	282 955 000 *)	282 955 000 *)	498 235 000
	1 556 768 119	1 556 768 119	1 506 768 582
BIJTENGEWONE DIENST			
Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten			
Uitgaven	503 130 043	541 130 043	468 881 982
Middelen	36 535 578	36 535 578	49 565 498
Nadelig saldo	466 594 465	504 594 465	419 316 484
GEHELE DIENST			
Uitgaven	4 405 124 115	4 540 649 115	3 909 746 860
Middelen	2 579 690 620	2 673 740 620	2 841 942 884
Nadelig saldo	1 825 433 495	1 866 908 495	1 067 803 976
Nadelig saldo Landbouwegalisatiefonds . .	282 955 000 *)	282 955 000 *)	498 235 000
	2 108 388 495	2 149 863 495	1 566 038 976

*) Dit bedrag zal waarschijnlijk nog ongeveer f230 miljoen hoger worden.

14.

Ref.

BIJLAGEN,

behorende bij de Nota, betreffende de toestand van 's Rijks financiën, overgelegd bij de ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1948.

- I. Nader beschouwing over de dienstjaren 1940 tot en met 1945 blz. 2
- II. Toelichting op de herziene raming der belastingmiddelen 1947 blz. 8
- III. Opmerkingen over de invoering van de Staatsbalans, de reorganisatie van de administratie en de daarmede verband houdende vorm, waarin de begroting 1948 is opgesteld blz. 10
- IV. Overzicht van de omvang der Staatsschuld op 30 Juni 1947 . blz. 14
- V. Algemene verzamelaar der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1948 blz. 18
- VI. Vergelijkend overzicht der belastingmiddelen blz. 23
- VII. Vergelijkend overzicht van de begrotingen 1938, 1946, 1947 en de ontwerp-begroting 1948, waarbij het aandeel van ieder hoofdstuk in het totaal der Rijksbegroting in procenten is uitgedrukt. . . blz. 24

BIJLAGE I.

NADERE BESCHOUWING OVER DE DIENSTJAREN 1940
TOT EN MET 1945.

In aansluiting op het overzicht van de tekorten in Nederland en Londen over de jaren 1940 tot en met 1945, zoals dit op pagina 8 van de Nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën wordt gegeven, worden hieronder de cijfers over genoemde jaren meer uitvoerig behandeld.

1. NEDERLAND.

Dienstjaar 1940.

Rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 867 410 687,22
Middelen	831 743 431,83
Nadelig saldo	f 35 667 255,39

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 852 920 727,14
Middelen	173 335 761,12
Nadelig saldo	f 679 584 966,02
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds ...	27 713 165,45
Totaal nadelig saldo Kapitaaldienst	f 707 298 131,47

Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds f	1 748 044 579,81
Middelen	1 005 079 192,95
Nadelig saldo	f 742 965 386,86

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1940, met dien verstande, dat voor het voormalige Herstelfonds uiteraard een afzonderlijke rekening is opgemaakt.

Evenals vorige jaren zij wederom opgemerkt, dat in bovenstaande cijfers niet tot uitdrukking komen de uitgaven, welke uiteindelijk uit het voormalig Leningfonds 1940 werden gefinancierd, waaronder de Nederlandse mobilisatieuitgaven (f 273 808 673,82) en de kosten van de Nederlandse Opbouwdienst (f 28 317 309,41).

Het grote tekort op de Kapitaaldienst houdt, afgezien van het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds, grotendeels verband met de uitgaven wegens credieten ten behoeve van de Duitse Weermacht ad f 477 324 791,75 en wegens rentedragende credieten ten behoeve van het Nederlands Clearinginstituut ad f 125 000 000.

Dienstjaar 1941.

Rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 1 065 594 435,44
Middelen	1 384 935 688,94
Voordeilig saldo	f 319 341 253,50

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 391 181 342,62
Middelen	865 030 730,76
Nadelig saldo	f 2 026 150 611,86
Nadelig saldo voornalig Herstelfonds ...	117 615 987,18
Totaal nadelig saldo Kapitaaldienst	f 2 143 766 599,04

• Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het voornalig Herstelfonds f	3 574 391 765,24
Middelen	1 749 966 419,70
Nadelig saldo	f 1 824 425 345,54

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1941. Voor het Herstelfonds is een afzonderlijke rekening opgemaakt.

De uitgaven van de Gewone Dienst waren f 17 817 706,44 hoger dan de raming; de middelen beliepen f 351 084 989,94 meer dan de raming. Door deze hogere opbrengst wijst de Gewone Dienst een voordelig saldo aan van f 319 341 253,50, terwijl aanvankelijk een tekort groot f 13 926 030 was geraamd.

Voor wat betreft de Kapitaaldienst — het nadelig saldo van het voornalig Herstelfonds buiten beschouwing gelaten — waren de uitgaven f 701 026 558,62 hoger dan de raming, terwijl de middelen de raming met f 296 108 660,76 overtroffen. Als gevolg van een en ander steeg het destijds geschatte tekort van f 1 621 232 714 tot f 2 026 150 611,86.

Dienstjaar 1942.*Voorlopige rekeningscijfers.***Titel A. Gewone Dienst.**

Uitgaven	f 1 285 056 711,56
Middelen	1 764 849 641,78
Voordelig saldo	f 479 792 930,22

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven ¹⁾	f 2 337 635 843,48
Middelen	147 276 750,98
Nadelig saldo	f 2 190 379 092,50
Nadelig saldo voornalig Herstelfonds ...	201 211 477,35
Totaal nadelig saldo Kapitaaldienst	f 2 391 590 569,85

Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het voornalig Herstelfonds	f 3 523 924 032,39
Middelen	1 912 126 392,76
Nadelig saldo	f 1 911 797 639,63

De uitgaven van de Gewone Dienst bleven met f 90 780 185,44 beneden de raming.

De opbrengst van de middelen was echter f 562 421 373,78 hoger.

Als gevolg van deze omstandigheden wijst de voorlopige rekening een overschot aan van f 479 792 930,22 in plaats van het aanvankelijk vastgestelde tekort van f 173 408 629.

¹⁾ Hierbij is in aanmerking te nemen, dat onder de uitgaven van de Kapitaaldienst is opgenomen het saldo van het opgeheven Leningfonds 1940 ad f 363 373 538,64 per ultimo 1941, welk bedrag reële beteken is voor het budget 1942 mist.

In aanmerking dient nog te worden genomen, dat bij de oorspronkelijke raming der middelen geen rekening was gehouden met de opbrengst van de radiobelasting ad f 8 912 912.

Zonder rekening te houden met de uitkomsten van het voormalig Herstelfonds werd bij de begroting met een tekort op de Kapitaaldienst gerekend van f 2 422 197 476.

Inmiddels bleven de uitgaven met f 170 930 678,52 beneden de raming, terwijl de middelen f 60 887 704,98 meer opbrachten.

Om deze redenen wijst de rekening op de Kapitaaldienst een tekort aan van f 2 190 379 092,50.

Dienstjaar 1943.

Voorlopige rekeningcijfers.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 1 579 192 952,58
Middelen	1 797 130 203,32

Voordelig saldo	f 217 937 250,74
-----------------------	------------------

Nadelig saldo Landbouwerisifonds ¹⁾ ...	73 590 278,26
--	---------------

Totaal voordelig saldo Gewone Dienst ... f	144 346 972,48
--	----------------

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 036 784 988,64
Middelen	224 843 779,63

Nadelig saldo	f 1 811 941 209,01
---------------------	--------------------

Nadelig saldo voormalig Herstelfonds ...	82 548 208,05
--	---------------

Totaal nadelig saldo Kapitaaldienst f	1 894 489 417,06
---	------------------

Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend de nadelige saldi van het Landbouwerisifonds en het voormalig Herstelfonds

f 3 772 116 427,53
2 021 973 982,95

Nadelig saldo	f 1 750 142 444,58
---------------------	--------------------

De Gewone Dienst, waarvoor aanvankelijk een tekort van f 105 623 765 was geraand, sluit — exclusief het voorlopig vastgestelde nadelige saldo van het Landbouwerisifonds — met een voordelig saldo van f 217 937 250,74.

Deze uitkomst is ontstaan, doordat de opbrengst van de middelen de raming daarvan met f 365 997 655,32 heeft overtroffen, waartegenover echter ook de uitgaven f 42 436 639,58 meer beliepen, dan zij aanvankelijk waren geraand.

Voor de Kapitaaldienst werd — met uitzondering van het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds — een tekort van f 1 812 546 033 geraand, zodat het volgens de thans bekende gegevens f 604 823,99 minder zal zijn. Dit is een gevolg van de omstandigheid, dat vergeleken bij de raming, naast een hogere middenopbrengst van f 169 433 579,63 een stijging van de uitgaven is gebleken met f 168 828 755,64.

Dienstjaar 1944.

Voorlopige rekeningcijfers.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 1 669 530 654,35
Middelen	1 650 997 027,88

Nadelig saldo	f 18 533 626,47
---------------------	-----------------

Nadelig saldo Landbouwerisifonds	206 723 107,69
--	----------------

Totaal nadelig saldo Gewone Dienst f	225 256 734,16
--	----------------

¹⁾ Sinds 1940 vertoont het Landbouwerisifonds een nadelig saldo. Voor de dienstjaren 1940 tot en met 1942 kon dit nadelig saldo in mindering worden gebracht op de in vorige dienstjaren gekweekte overschotten. Te beginnen met het dienstjaar 1943 was dit niet meer mogelijk, zodat voor een juist inzicht in de budgetaire situatie vanaf het dienstjaar 1943 bij de bepaling van het saldo van de Gewone Dienst der Rijksbegroting rekening dient te worden gehouden met het nadelig saldo van het Landbouwerisifonds.

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 531 127 712,72
Middelen	230 018 143,77
Nadelig saldo	f 2 301 109 568,95
Nadelig saldo voornalig Herstelfonds ...	83 938 978,45
Totaal nadelig saldo Kapitaaldienst	f 2 385 048 547,40

Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend de nadelige saldi van het Landbouwerisifonds en het voornalig Herstelfonds

f 4 491 320 453,21

Middelen

1 881 015 171,65

Nadelig saldo f 2 610 305 281,56

Het nadelig saldo van de Gewone Dienst is — afgezien van het nadelig saldo van het Landbouwerisifonds — f 358 224 260,58 lager dan de raming.

Dit wordt veroorzaakt, doordat de opbrengst van de middelen f 188 030 719,88 hoger is dan de raming en de uitgaven f 170 193 540,65 beneden de aanvankelijke raming bleven.

Het tekort op de Kapitaaldienst werd, zonder rekening te houden met het nadelig saldo van het voornalig Herstelfonds, geraamd op f 1 809 935 651, welk bedrag thans kan worden gesteld op f 2 301 109 568,95.

Deze stijging is veroorzaakt doordat behalve de uitgaven met f 659 138 035,72 ook de middelen met een bedrag van f 167 964 117,77 de raming overtroffen.

Dienstjaar 1946.*Veruoedelijke uitkomsten.***Titel A. Gewone Dienst.**

Uitgaven	f 2 044 916 263,65
Middelen	873 818 172,25
Nadelig saldo	f 1 171 098 091,40
Nadelig saldo Landbouwerisifonds	727 000 000,—

Totaal nadelig saldo Gewone Dienst f 1 898 098 091,40

Titel B. Buitengewone Dienst.

Uitgaven	f 2 303 897 263,58
Middelen	231 023 934,47
Nadelig saldo	f 2 072 873 329,11

Gehele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het Landbouwerisifonds

f 5 075 813 527,23

Middelen

1 104 842 106,72

Nadelig saldo f 3 970 971 420,51

Ingevolge de op grond van de zgn. Maachtigingswet (Wet van 29 Mei 1946, *Staatsblad* no. G 135) uitgevaardigde Koninklijke besluiten van 2 September 1946 en 12 December 1946 (*Staatsbladen* no. G 230 en no. G 361) zal de begroting van uitgaven voor 1945 in feite gelijk zijn aan de door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde rekening.

Een vergelijking als bij de voorafgaande dienstjaren plaats vindt is hier niet mogelijk.

2. LONDEN.

Ten aanzien van de uitgaven en de middelen van het bestuursapparaat, dat tijdens de oorlogsjaren te Londen was gevestigd, zijn thans, behalve de rekeningcijfers voor de jaren 1940 t/m 1944, voorlopige gegerens bekend omtrent de uitkomsten voor het jaar 1945.

Ter verklaring van het verschil tussen de rekeningcijfers zoals hieronder vermeld en de rekeningcijfers, welke met betrekking tot de dienstjaren 1942 en 1943 in de Nota betreffende

de toestand van 's-Rijks financiën, behorende bij de ontwerp-begroting voor 1947; zijn opgenomen, moge worden aange-tekend, zoals op pagina 3 van de Nota, betreffende de toestand van 's Rijks financiën reeds eerder bij de specificatie van de begroting voor het dienstjaar 1946 is geschied, dat ook onder deze uitgaven niet zijn opgenomen de bedragen, die benodigd zijn geweest voor de financiering van door de Regering ten behoeve van derden verrichte aankopen in het buitenland.

Uiteraard zijn door deze maatregel mede beïnvloed de uitkomsten van de dienstjaren 1944 en 1945.

Een ontwerp van wet regelende deze materie is in voorbereiding.

Dienstjaar 1940.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 5 195 418 4 1
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	212 296 19 4
Totaal uitgaven	£ 5 407 715 3 5
Totaal middelen	749 456 7 9
Nadelig saldo	£ 4 658 258 15 8

Dienstjaar 1941.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 667 673 15 7
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	5 057 317 11 2
Totaal uitgaven	£ 13 724 991 6 9
Totaal uitgaven	759 555 10 —
Nadelig saldo	£ 12 965 435 16 9

Dienstjaar 1942.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 487 759 6 —
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	73 030 19 2
Totaal uitgaven	£ 8 510 790 5 2
Totaal middelen	2 036 956 19 —
Nadelig saldo	£ 6 473 833 6 2

Dienstjaar 1943.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 16 636 663 8 5
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	1 518 341 18 5
Totaal uitgaven	£ 18 155 005 6 10
Totaal middelen	900 435 0 8
Nadelig saldo	£ 17 254 570 6 2

Dienstjaar 1944.

Rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.	
Uitgaven	£ 14 429 850 12 2
Middelen	5 860 165 6 11
Nadelig saldo	£ 8 569 685 5 3
Titel B. Kapitaaldienst.	
Uitgaven	£ 1 919 656 7 8
Middelen	6 578 18 11
Nadelig saldo	£ 1 913 077 8 9

Titel C. Dienst terugkeer Nederland.

Uitgaven	£	2 116 16	5
Middelen	nihil		

Nadelig saldo	£	2 116 16	5
---------------------	---	----------	---

Gehele Dienst.

Uitgaven	£	16 351 623 16	3
Middelen	5 866 744	5 10	

Nadelig saldo	£	10 484 879 10	5
---------------------	---	---------------	---

Dienstjaar 1945.

Termoedelijke uitkomsten.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	£	4 473 918 14	7
Middelen	1 248 291 17	1	

Nadelig saldo	£	3 225 626 17	6
---------------------	---	--------------	---

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	£	7 975 395 11	8
Middelen	nihil		

Nadelig saldo	£	7 975 395 11	8
---------------------	---	--------------	---

Titel C. Dienst terugkeer Nederland.

Uitgaven	£	13 714 4	3
Middelen	nihil		

Nadelig saldo	£	13 714 4	3
---------------------	---	----------	---

Gehele Dienst.

Uitgaven	£	12 463 028 10	6
Middelen	1 248 291 17	1	

Nadelig saldo	£	11 214 736 13	5
---------------------	---	---------------	---

BIJLAGE II.

TOELICHTING OP DE HERZIENE RAMING DER
BELASTINGMIDDELEN 1947.

In onderstaand overzicht worden naast elkaar weergegeven de oorspronkelijke raming voor 1947, de wijzigingen op grond van wettelijke maatregelen, de wijzigingen op grond van latere ontwikkeling der ontvangsten en een herziene raming voor 1947.

(in miljoenen guldens)

	Middelen- wet 1947 (oorspron- kelijke raming)	Wijzigin- gen op grond van wettelijke maat- regelen	Wijzigin- gen op latere ont- wikkeling der ont- vangsten (na Juli 1946)	Herziene raming 1947
I. Kohierbelastingen				
Inkomstenbelasting	660	—90 ¹⁾	—	570
Vermogensbelasting I	90	+ 1,5 ²⁾	—	91,5
Vermogensbelasting II	36	—20 ³⁾	—	16
Vennootschapsbelasting	140	—25 ⁴⁾	+25 ⁵⁾	140
II. Niet-kohierbelastingen				
Loonbelasting	340	—20 ⁶⁾	+80	400
Dividendbelasting	11	—	+ 4	15
Commissarissenbelasting	1	—	+ 1	2
Vereveningsheffing	150	—	+10	160
Voorheffing op geaccumuleerde inkomsten	2	—	—	2
Invoerrechten	120	—	—67 ⁷⁾	53
Statistiekrecht	1,3	—	+ 3,2	4,5
Motorrijtuigenbelasting	20	—	+ 3	23
Bijzondere wijnbelasting	0,4	—	—	0,4
Accijnzen :				
zout	7	—	—	7
wijn	0,85	—	+ 0,15	1
gedistilleerd	30	— ⁸⁾	+22	52
bier	32	—	— 7	25
suiker	23	—	+ 34 ⁹⁾	57
tabak	120	—	+ 10	130
Gouden en zilveren werken	0,6	—	+ 0,2	0,8
Omzetbelasting	330	+27 ¹⁰⁾	+100	457
Zegelrechten	10	—	+ 2	12
Registratierechten	20	—	—	20
Successierechten	60	—	—	60
Totaal	2205,15	—126,5	+ 220,55	2299,2

Toelichting.

¹⁾ De invoering van reserves, welke zijn vrijgesteld van inkomstenbelasting, resulteert in een verlaging der ontvangsten met f 90 miljoen. In de Memorie van Antwoord, Wet Belastingherziening 1947, is het totale bedrag gesteld op f 100 miljoen. Hiervan komt echter f 10 miljoen voor rekening van de vennootschapsbelasting.
De meerdere ontvangsten door verzwaring van de tarieven voor hogere inkomens, welke met inbegrip van enige verdere kleine wijzigingen voor 1947 kunnen worden gesteld op de helft van f 18 miljoen, vallen ongeveer weg tegen het verlies tengevolge van verlichtingen (nl. de helft van het geraamde bedrag van f 102 miljoen, verminderd met de helft van het deel, dat betrekking heeft op de loonbelasting, zijnde f 82 miljoen).

²⁾ Deze verhoging wordt veroorzaakt door wijziging der af-trekbedragen (zie bovengenoemde Memorie van Antwoord).

- ³⁾ Volgens genoemde Memorie van Antwoord kost de afschaffing vermogensbelasting II f 25 miljoen. Daar de raming voor 1947 ad f 36 miljoen aan achterstand bevat f 16 miljoen, kan slechts f 20 miljoen worden afgetrokken.
- ⁴⁾ Hiervan is f 15 miljoen het gevolg van een verlaging der tarieven, terwijl de invoering van de onbelaste reserves bij de vennootschapsbelasting een verlaging der ontvangsten met f 10 miljoen veroorzaakt.
- ⁵⁾ Daar de oorspronkelijke raming voor 1947, gezien de ontwikkeling der winsten en gezien de ontvangsten over de boekjaren 1944 en 1945, te laag voorkomt, kan hier een correctie worden ingevoerd, welke de verminderingen uit anderen hoofde compenseert.
- ⁶⁾ De verlaging, van de opbrengst tengevolge van de Wet Belastingherziening 1947 is geraamd op f 82 miljoen per jaar. Daar tengevolge van de afdracht per kwartaal in 1947 in feite slechts één kwartaal tegen verlaagd tarief binnenkomt, is de vermindering uit dezen hoofde te stellen op f 20 miljoen.
- ⁷⁾ Deze verlaging wordt veroorzaakt door het laten inwerking-treden der tarieven van de Douane-overeenkomst met België en Luxemburg. Tegen alle verwachtingen in zullen deze nl. niet in 1947 in werking treden.
- ⁸⁾ De verhoging van de accijns van f 2,75 tot f 3,20 per 1 Juli 1947 levert een vermeerdering der ontvangsten op van f 3,6 miljoen. Van de totale raming moet echter 7½ % worden afgetrokken, welke aan het Landbouwenis-fonds ten goede komt. Deze correcties vallen vrijwel tegen elkaar weg.
- ⁹⁾ De in de Memorie van Toelichting bij de Middelwet 1947 in het vooruitzicht gestelde accijnsverlaging op suiker heeft geen doorgang gevonden, tengevolge waarvan de raming zou moeten worden gesteld op f 53 miljoen. De ontwikkeling der ontvangsten laat echter verhoging van dit bedrag toe tot f 57 miljoen.
- ¹⁰⁾ Volgens de onder 1 genoemde Memorie van Antwoord bedraagt de verhoging van de opbrengst der omzetbelasting, met inbegrip van het weeldetarief, f 97 miljoen per jaar. Hierbij komt nog f 10 miljoen tengevolge van een uitbreiding van het weeldetarief. Daar in 1947 ongeveer één kwartaal tegen verhoogd tarief binnenkomt, mag worden gerekend op een verhoging der ontvangsten van f 27 miljoen.

Algemeen.

Uit de geleverde beschouwing blijkt, dat de gevolgen van de Wet Belastingherziening 1947 zijn te stellen op een verlies van f 126,5 miljoen. In de Memorie van Antwoord bij dit wetsontwerp (Gedrukte Stukken, Zitting 1946—1947 — 231, no. 7) werd een analyse van de gevolgen gegeven, welke een verlies van f 84,5 miljoen aanwijst.

Het verschil is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende factoren:

- a.* de wijziging van de ondernemingsbelasting werd in bovenbedoelde Memorie van Antwoord in aanmerking genomen; doch blijft buiten beschouwing bij de middelen, welke op de Gewone Dienst van de Rijksbegroting worden verantwoord.
- b.* de Memorie van Antwoord ging de gevolgen na voor het eerste jaar, dat de wijzigingen van kracht worden; dit jaar valt niet voor alle wijzigingen samen met het belastingjaar 1947; de verhoging van de successierechten werpt b.v. pas in 1948 baten af;
- c.* de verliezen uit hoofde van de tariefsverlaging van de inkomstenbelasting (incl. loonbelasting) en de baten uit de verhoogde omzetbelasting werden in de Memorie van Antwoord buiten de opstelling gelaten. Deze wijzigingen compenseeren elkaar voor het jaar 1947 vrijwel geheel. Het beeld van de Memorie van Antwoord werd echter gunstiger, doordat de baten uit enkele verhogingen in de inkomstenbelastingtabel wel in aanmerking werden genomen.

Uit het bovenstaande blijkt, dat de beschouwingswijze van de Memorie van Antwoord niet zonder meer toepasselijk is voor een raming van de middelen voor 1947. Het resultaat van de herziene middelenraming is vooral ongunstiger tengevolge van het feit, dat de baten en verliezen niet alle gelijktijdig effectief worden.

BIJLAGE III.

OPMERKINGEN OVER DE INVOERING VAN DE STAATSBALANS, DE REORGANISATIE VAN DE ADMINISTRATIE EN DE DAARMEDE VERBAND HOUDENDE FORM, WAARIN DE BEGROTING 1948 IS OPGESTELD.

De reorganisatie van de Comptabiliteit is thans bij het merendeel der Ministeries en bij een belangrijk aantal buitendiensten van die Ministeries tot stand gebracht. Getracht wordt nu om de gereorganiseerde boekhouding met ingang van het dienstjaar 1948 bij alle Ministeries in te voeren, terwijl gedurende het eerste halfjaar 1948 de invoering in de overige buitendiensten zal plaats vinden.

De werkzaamheden voor opstelling der Staatsbalans zijn nog in gang. Over een werkwijze, welke in staat stelt om zonder een overmaat van arbeid met een voldoende graad van nauwkeurigheid de grootte der actief-posten vast te stellen, werd met alle betrokken instanties overeenstemming bereikt. De verwachting is gewettigd, dat de eerste globale berekeningen van de waarde van de bezittingen tegen het einde van dit jaar gereed zullen zijn.

Aangenomen mag worden dat door de verbinding van de Staatsbalans met de nieuwe comptabiliteit de vermogensrechtelijke boekhouding in de Staatsadministratie vóór het einde van het dienstjaar 1948 zal kunnen worden ingevoerd. Het nieuwe systeem van administratie zal dan in staat stellen om voor het einde van elke maand per ultimo van de daaraan voorafgaande maand een overzicht van kosten en baten met overzicht van de personeelsterkte van elk onderdeel van de dienst van ieder Ministerie voor het gehele bestuursapparaat ter tafel te hebben.

Het volle effect van deze gegevens ter verhoging van beheerszuinigheid kan voor wat de personeelskosten aangaat pas worden bereikt, nadat de analyse van de functies van de verschillende onderdelen van het bestuursapparaat heeft plaats gehad. De daartoe strekkende werkzaamheden vinden regelmatig voortgang. Met de daarvoor nodige taakinventarisatie is onder hierop gespecialiseerde leiding een aanvang gemaakt onder toepassing van een methode, welke speciaal op dit doel is gericht. Het financiële overzicht wordt tevens de grondslag van een maandelijks prognose van de te verrichten uitgaven en te ontvangen middelen voor de aanstaande maand, hetwelk een onmisbaar richtsnoer is voor een goede kasvoering en voor de monetaire politiek.

Levens zal worden getracht om in dit systeem de meerjarige begroting in te voeren. Over de richting, waarin een oplossing wordt gezocht, is reeds gesproken in de Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag der Rijksbegroting 1946. Aan de bestudering van dit vraagstuk kon door omstandigheden niet zoveel tijd worden besteed, dat aan het voornemen om reeds thans vastomlijnde plannen over te leggen, gevolg kan worden gegeven. Intussen zal dit onderzoek worden voortgezet.

Ten einde tussen de administratie — zoals die in 1948 zal worden gevoerd — en de begroting het vereiste verband te leggen, moest de begrotingsindeling worden gewijzigd.

De ontwerp-begroting is, zoals reeds in de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp tot wijziging van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) (Gedrukte Stukken, Zitting 1946—1947 — 486) is aangekondigd, volgens een nieuw schema opgesteld. De evenvermelde noodzaak is daartoe niet alleen aanleiding geweest. Er was n.l. ook van verschillende zijden aangedrongen op een meer overzichtelijke en systematische wijze van samenstellen, terwijl ten slotte ook het Centraal Planbureau ten aanzien van de begrotingsindeling zekere wensen naar voren had gebracht. Deze wensen vielen geheel samen met de noodzaak van een overzichtelijk rekeningschema voor de boekhouding. De wensen van het Planbureau en die noodzaak konden gemakkelijk aan elkander worden aangepast.

Met deze gewijzigde indeling wordt in hoofdzaak het volgende beoogd:

1. de uitgaven per dienst en dienstak zo volledig en nauwkeurig mogelijk te bepalen als voorhands praktisch uitvoerbaar is;

2. een beter inzicht in de uitgaaframingen te verschaffen door een doelmatig uniform gehouden onderverdeling der artikelen;
3. het inzicht in het verband tussen de uitgaven en de daar- tegenover staande middelen te verbeteren.

Ter nadere toelichting hiervan moge nog het volgende worden medegegeeld:

Ad 1. Reeds bij de totstandkoming van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) is daarin, nl. in artikel 4, eerste lid, het beginsel neergelegd, dat de uitgaven zoveel mogelijk zodanig moeten worden gegroepeerd, dat alle artikelen, eenzelfde organisatie-eenheid betreffende, te zamen één afdeling, onderafdeling of paragraaf vormen.

Dit beginsel is thans verder uitgewerkt door:

a. de indeling van de begroting in afdelingen, onderafdelingen en paragrafen in overeenstemming te brengen met de bestaande organisatie van de Ministeries. Dit verband bleek in de loop der jaren op verschillende punten wat te zijn vervaagd, terwijl het — voor zover het nieuwe takken van Staatsbemoeyenis betrof — nog onvoldoende in de begroting tot uitdrukking was gebracht;

b. de grote bedragen voor salarissen en materiële behoeften, die behoudens een enkele uitzondering als Departementsuitgaven in totaalcijfers aan het begin der begrotingshoofdstukken werden aangetroffen, te verdelen over de diensten en dienstakten conform de vorenbedoelde organisatorische indeling. Hierbij zij nog opgemerkt, dat in tegenstelling met de gebruikelijke vermelding van het aantal vaste ambtenaren per rang, thans zowel van het personeel in vaste dienst als van het personeel op arbeidsovereenkomst de aantallen worden vermeld. Deze aantallen worden, evenals de salarisbedragen, vermeld in drie groepen nl. lager personeel (tot f 3600), middelbaar personeel (f 3600—f 5700) en hoger personeel f 5700 en meer);

c. ook de talrijke andere uitgaven op logische wijze in dit systematische geheel onder te brengen, zodat de totale kosten van elke tak van Staatsbemoeyenis duidelijk tot uitdrukking komen.

Zoals bij vergelijking van de thans aangeboden ontwerp-begroting met vroegere begrotingen moge blijken, was daartoe een tamelijk ingrijpende omwerking van de bestaande indeling en rangschikking nodig.

Het vorenstaande houdt dus in, dat de begroting per Ministerie uiteenvalt in evenzoveel afgeronde delen en onderdelen als overeenkomt met de organieke leidinggevende functies van diensten en dienstakten.

Hiernede werd dan ook beoogd voor de bevoegde functionarissen de zo zeer benodigde duidelijk afgebakende begrenzing te leveren van hun interne financiële verantwoordelijkheid, waardoor de „bewaking” op de uitgaven, welke door de boekhouding ontstaat, wordt vergemakkelijkt en verscherpt.

Ten behoeve van bovenbedoelde wijzigingen is bij de inmiddels tot stand gekomen wet houdende wijziging van de Comptabiliteitswet (Wet van 11 Juli 1947, *Staatsblad* n°. H 239) het tweede lid van artikel 4 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259), dat een tweetal uitzonderingen op het in het eerste lid genoemde beginsel bevat, komen te vervallen. De uitzonderingen betreffen de uitgaven wegens bezoldiging en verdere kosten van elk Departement van Algemeen Bestuur en de uitgaven wegens uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ingevolge de artikelen 157, eerste lid, en 166, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240). De opening van die uitzonderingen hield verband met de omstandigheid, dat het destijds om administratieve redenen te bezwaarlijk werd geacht het in het eerste lid neergelegde beginsel ook voor die uitgaven door te voeren.

Bij de opstelling van het hiervóór bedoelde schema bleek, dat bij toepassing daarvan aan het vastleggen van deze twee uitzonderingen in de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) geen behoefte meer bestaat.

Ad 2. Het inzicht in de raming der uitgaven, dat door de vorenbesproken splitsing van de grote collectieve artikelen reeds aanmerkelijk aan helderheid heeft gewonnen, is voorts nog verbeterd door:

a. invoering van uniforme specificaties, meer speciaal voor de salarissen, de algemene uitgaven en de aanschaffingen van

inventaris, terwijl voor de specifieke (exploitatie-)uitgaven, die per Ministerie en per dienst variëren, afzonderlijke onderverdelingen naar dezelfde gezichtspunten werden uitgewerkt. De opmerkingen hiervoren reeds gemaakt over het verband tussen begroting en boekhouding leiden er toe, dat de detaillering, zoals afgedrukt in de Uitgewerkte en Toelichtende Staat der Uitgaven en de Ramingsstaat der Middelen op de voet wordt gevolgd in de comptabiliteitsadministraties voor het opmaken van de „rekening” met dien verstande, dat voor zogenaamde „buitendiensten”, d.w.z. voor alle aparte gelijksoortige eenheden per diensttak, de uitgaven en middelen voor elke eenheid afzonderlijk worden geadministreerd, opdat de leiders der onderdelen van het bestuursapparaat elk voor zich inzicht verkrijgen in de uitgaven en middelen der onder hun verantwoordelijkheid gestelde diensten en de Regering zelve een overzicht heeft van de uitgaven en ontvangsten van elk Ministerie met de daaronder ressorterende diensten en bedrijven;

b. voor de grotere en incidentele uitgaafposten, die bezwaarlijk lang te voren anders dan in totalen kunnen worden geraamd, te streven naar detailverantwoording in de administratie per object.

Het behoeft geen nader betoog, dat zonder het inzicht in de uitgaven per beheerseenheid, dat door een en ander wordt verkregen en door de daaraan verbonden aanpassing van de administratieve verantwoording aan de verantwoordelijkheid, geen rationeel beheer — gezwezen nog van bezuiniging — kan worden verkregen.

Volledigheidshalve zij nog gewezen op de administratieve vereenvoudiging door de methode van onslag der sociale lasten over de salarisartikelen, welke — zij het met opoffering van algehele nauwkeurigheid, doch met uitschakeling van toevalligheden, die niet ter zake doen — een praktisch aanvaardbare globaal juiste benadering levert van dit zeer samengestelde kostenbestanddeel.

Ad 3. Tot dusver werd ingevolge artikel 8, derde lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) bij het ontwerp der Middelenwet als bijlage der Memorie van Toelichting een Algemene Ramingsstaat der Middelen overgelegd.

De daarmede overeenstemmende staat van de uitgaven, namelijk de zogenaamde Uitgewerkte en Toelichtende Staat, werd daarentegen, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 5, tweede lid, der wet, voor ieder begrotingshoofdstuk afzonderlijk opgemaakt. De samenhang tussen de uitgaven en de daartegenoverstaande middelen kwam daardoor niet duidelijk naar voren.

Ten einde aan dit bezwaar tegemoet te komen is niet meer één algemene ramingsstaat voor alle middelen samengesteld, doch is aan de verschillende Uitgewerkte en Toelichtende Staten, behorende bij de hoofdstukken der begroting van uitgaven, een afzonderlijke ramingsstaat voor de met dat hoofdstuk verband houdende middelen toegevoegd.

Door voor elk begrotingshoofdstuk de Ramingsstaat en de Uitgewerkte en Toelichtende Staat op één formulier naast elkaar af te drukken wordt het verband tussen uitgaven en ontvangsten in het centrum der belangstelling geplaatst.

Intussen moet nog worden opgemerkt, dat het niet mogelijk is gebleken de gewijzigde indeling der begroting, zoals deze overeenkomstig de hiervoor aangegeven richtlijnen in het voornemen ligt, reeds in de ontwerp-begroting 1948 overal en in alle opzichten volledig toe te passen. Ook bleek het bij deze eerste opzet niet overal mogelijk te ver gaande detailleringen, waar zij eenmaal bestonden — hetzij in kleine artikelen, hetzij in de onderverdeling van artikelen — meer samen te dingen.

Voorts zij nog aangetekend, dat de gewijzigde indeling der begroting het mogelijk maakte met gebruikmaking van een code de uitgaven en de middelen naar kostensoorten te classificeren, waardoor het maken van administratieve samenvattingen in het algemeen en het methodisch bewerken der cijfers door het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek in het bijzonder wordt vergemakelijkt.

De uitgaven zijn hiertoe in de volgende groepen ingedeeld:

0. Uitgaven voor de leden van het Koninklijk Huis en de leden der Staten-Generaal.
1. Uitgaven voor de Departementsafdeling of de dienst zelf.
2. Uitvoering van werken.

3. Uitvoering van overige diensten door anderen.
4. Sociale voorzieningen.
5. Rente en kosten van opgenomen leningen.
6. Aflossingen van opgenomen leningen.
7. Kapitaalsverstrekingen.
8. Overige uitgaven.

De indeling der middelensoorten is zoveel mogelijk analoog gemaakt aan die der kostensoorten.

Middelen, die oorzaak of gevolg zijn van bepaalde uitgaven, ontvangens in de regel hetzelfde codenummer als die uitgaven.

De middelen zijn in de volgende groepen ingedeeld:

0. Ontvangsten betreffende het Koninklijk Huis en de leden der Staten-Generaal.
1. Ontvangsten voor de Departementsafdeling of de dienst zelf.
2. Ontvangsten wegens verhuur en verloop van vaste activa.
3. Ontvangsten wegens uitvoering van diensten voor anderen.
4. Opbrengst van belastingen, boeten, verbeurd verklaarde goederen, enz.
5. Ontvangen rente.
6. Opgenomen leningen.
7. Ontvangen aflossingen op verstrekt kapitaal.
8. Overige ontvangsten.

Voor ieder van deze groepen van uitgaven en middelen is een standaardindeling opgesteld, welke is aangegeven door aan het cijfer van de groep een der cijfers 0 t/m 9 toe te voegen.

In de kolom „code” van de uitgewerkte en toelichtende staat der uitgaven en de ramingsstaat der middelen worden deze codenummers opgenomen.

Aangezien voor verschillende uitgaven een nog verdergaande onderverdeling wenselijk is gebleken, is naast de kolom „code” een kolom „onderdeel” aangebracht, in welke kolom de codering der onderdelen, waarvoor eveneens een standaard-indeling is samengesteld, kan worden aangegeven.

Daarnaast wordt, teneinde op een eenvoudige wijze de indeling in afdelingen, onderafdelingen en paragrafen aan te geven, in de kolom „code”, ter onderscheiding van de codenummers voor de indeling naar kostensoorten, een vet gedrukt getal opgenomen waarvan het eerste cijfer geeft het nummer van de afdeling, het tweede cijfer het nummer van de onderafdeling en het derde cijfer het nummer van de paragraaf. Indien de cijfers boven het cijfer negen komen, worden de cijfers door een punt gescheiden.

Ook ten aanzien van de codering moge er nog op worden gewezen, dat een volledige en juiste toepassing van dit systeem op alle onderdelen ditmaal nog niet mogelijk is gebleken, aangezien de administraties bij enkele Ministeries en verschillende Rijksdiensten daarop nog moeten worden ingesteld.

Ienslotte moge niet onvermeld blijven, dat het alleen dank zij de buitengewone mate van medewerking van de verschillende Ministers en de met deze arbeid belaste ambtenaren mogelijk is gebleken reeds de ontwerp-begroting voor 1948 in de nieuwe vorm samen te stellen. Ware dit niet mogelijk geweest dan had de administratie eerst in 1949 kunnen worden ingevoerd.

BIJLAGE IV.

OVERZICHT VAN DE OMVANG DER STAATSSCHULD
OP 30 JUNI 1947.

Aangezien een Staatsbalans nog niet kan worden overgelegd, moet ditmaal nog worden volstaan met het verschaffen van een overzicht van de schuldpositie van de Staat. In deze bijlage wordt dan ook een overzicht gegeven van de omvang van de Staatsschuld per 30 Juni 1947. Dit overzicht sluit aan bij de opgave, welke is gepubliceerd in de Nota van Verbeteringen op de Memorie van Toelichting op het Wetsontwerp inzake de Vermogensheffing ineens (Gedrukte Stukken Zitting 1946—1947—346, no. 4).

	31 Oct. '46. 30 Juni '47. (in mill. gld.) (in mill. gld.)	
1. Geconsolideerde schuld luidende in guldens	7 274	7 062
2. Geconsolideerde schuld luidende in vreemde valuta	—	37
3. Storing op Staatsschuld door institutionele beleggers	1 516	1 597
4. Schattistrapier in omloop	5 924	6 624
5. Door de Staat over te nemen vorderingen van De Nederlandsche Bank op Duitsland	4 500	—
6. Schattistrapier afgegeven aan De Nederlandsche Bank ingevolge de overeenkomst van 26 Februari 1947 inzake de overgang op de Staat van haar in rijksmarken luidende bezittingen	—	2 100
7. Boekschuld aan De Nederlandsche Bank ingevolge vorebedoelde overeenkomst van 26 Februari 1947	—	1 500
8. Schadevergoedingen wegens geleden oorlogsschade (incl. Grootboek Wederopbouw)	3 000	3 000
9. Leningen en crediten in het buitenland, aangegaan in vreemde munt (onder aftrek van de reeds afgeloste bedragen)	1 594	1 659
10. Overige verplichtingen	3 266	2 651
Totaal der gehele Staatsschuld ...	27 074	26 230
waarvan af:		
Banksaldi en andere vorderingen	4 440	3 429
Saldo totale Staatsschuld	<u>22 634</u>	<u>22 801</u>
De afzonderlijke posten kunnen als volgt worden toegeelicht:		
1. <i>Geconsolideerde schuld luidende in guldens.</i>		
De vermindering heeft de volgende oorzaken:		
in betaling gegeven wegens zekerheidsstellingen 3 % inschrijvingen Grootboekschuld 1946	f	52 400 000
in betaling gegeven schuldbekentenissen der leningen ten laste van het Rijk voor aanslagen in de vermogens- en/of successiebelasting ...		500 000
afgeloste schuldbekentenissen der leningen ten laste van het Rijk		132 200 000
geamortiseerde Nationale Schuld		22 900 000
overgeboekt naar 2½ % Conversierekening 1947 wegens niet-deelneming in de 3—3½ Nederlandse Staatslening 1947 door houders van per 15 Februari 1947 aflosbaar gestelde schuldbekentenissen ten laste van het Rijk		3 500 000
	f	<u>211 500 000</u>

2. Geconsolideerde schuld luidende in vreemde valuta.

Deze kan als volgt worden gesplitst:

2½ % Nederlandse Staatslening 1943, uitgegeven in Suriname, waarvan volgens nadere opgave per 30 juni 1947 is geplaatst (Sur.Crt.) f 2 500 000 f 3 500 000

3 % dollanlening 1947, waarvan per 30 juni 1947 is geplaatst \$ 12 663 700 33 500 000

f 37 000 000

5, 6 en 7. Posten voortvloeiende uit de overeenkomst met De Nederlandsche Bank inzake de overgang op de Staat van haar in rijksmarken luidende bezittingen.

De overeenning, ingevolge de wet van 30 Augustus 1946 (Staatsblad no. G 226), van het rijksmarkenbezit van De Nederlandsche Bank is als volgt betaald:

De guldenwaarde van het rijksmarkentegoed van De Nederlandsche Bank bedroeg f 4 470 838 120,59

Hierop diende in mindering te worden gebracht voor door de Bank op haar rijksmarkenbezit reeds geïncasseerde en nog openstaande rente 147 300 695,95

Zodat de Staat per 31 October 1946 was verschuldigd (post 5) f 4 323 537 424,64

Hiervan is:

a. ter beschikking gesteld in Nederlands schatkistpapier (post 6) ... f 2.100 000 000

b. omgezet in de boekvordering van de Bank op de Staat (post 7) 1 500 000 000

3 600 000 000,—

Betaald ten laste van de rekening van het Rijk bij de Bank f 723 537 424,64

Ter nadere toelichting zij vermeld, dat De Nederlandsche Bank ter gelegenheid van de overeenning der rijksmarken de rekening van de Schatkist crediteerde voor f 436 896 276,15 te specificeren als volgt:

a. door de Bank aan de Staat af te dragen herwaarderingswinst op de goudvoorraad f 236 896 276,15;

b. opgenomen van de winst op de geldzuivering f 200 000 000.

9. Detailleering van de leningen en credieten in het buitenland, aangegaan in vreemde munt (onder aftrek van de reeds afgeloste bedragen).

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

A. Leningen en credieten op korte termijn.

Datum	Land	Bedrag	Koers	Bedrag in Ned. valuta
13-4-'44	Gr. Britannië	£ 10 mill.	10.691	f 106 910 000
16-10-'44	"	£ 2,5 "	10.691	26 727 500
18-10-'46	" (Surpl. Goods)	£ 2 "	10.691	21 382 000
5-12-'44	Frankrijk	Fr. frs. 50 mill.	0.02227	1 113 500
9-4-'45	"	" 150 mill.	0.02227	3 340 500
1-5-'45	U.S.A. (3e Ex.)	\$ 180.740 mill.	2.65285	479 476 000
23-11-'44	Zwitserland	Zw. frs. 68.7 mill.	61.625	42 336 500
25-10-'45				
24-9-'46				
10-'46				
7-6-'47	Zweden	Zw. kr. 13.65 "	73.81	10 000 000
	België	B. frs. 500 "	6.053	30 265 000
				f 721 551 000

B. *Leningen en credieten op lange termijn.*

Datum	Land	Bedrag	Koers	Bedrag in Ned. valuta
2-10-'44	Zweden	Zw. Kr. 50 mill.	0.7381	f 36 905 000
19- 1-'45	"	" 25 "	0.7381	18 452 500
23- 8-'45	"	" 25 "	0.7381	18 452 500
1- 5-'45	Canada	Can. \$ 25 "	2.65285	66 321 200
5- 2-'46	"	Can. \$ 100 "	2.65285	265 285 000
22- 9-'45	U.S.A. (1e Ex.)	\$ 47.76 "	2.65285	126 718 000
31-10-'45	" (2e ")	\$ 50 "	2.65285	132 642 500
28- 5-'47	" (Lend Lease)	\$ 48 "	2.65285	127 336 800
28- 5-'47	" (Surpl. Goods)	\$ 30 "	2.65285	79 585 500
29- 5-'47	" $3\frac{3}{4}$ % lening 1947	\$ 20 "	2.65285	53 057 000
27-11-'45	Zwitserland	Zw. frs. 21.3 "	61.625	13 126 000
24- 9-'46				f. 937 882 000

Het totaal-generaal van de in de staten A en B vermelde totalen bedraagt f 1 659 483 000.

De toename van het bedrag der leningen en credieten in het buitenland (onder aftrek van de reeds afgeloste bedragen), aangegaan in vreemde munt, per 30 Juni 1947 in vergelijking met de bedragen, gepubliceerd per 30 September 1946 in de Memorie van Toelichting op het Wetsontwerp inzake de Vermogensheffing ineens (Gedrukte Stukken Zitting 1946—1947 — 346, no. 3) en per 31 October 1946 in de Nota van Verbeteringen, ter aanvulling van de Memorie van Toelichting op het Wetsontwerp inzake de Vermogensheffing ineens (Gedrukte Stukken Zitting 1946—1947 — 346, no. 4) dient als volgt te worden verklaard:

a. Schuldverplichtingen per 30 September 1946	f 1 565 000 000
Schuldverplichtingen per 31 October 1946	1 594 000 000

Verschil f 29 000 000

Het bedrag van de op de 30 April 1945 met de Verenigde Staten afgesloten lening ingevolge artikel 3 C van de Lend-Lease Act stond niet vast. Bij de samenstelling van de hiervoor genoemde Nota van Verbeteringen werd aan de hand van nadere gegevens het totaalbedrag der lening (verminderd met aflossing) verhoogd van \$ 37 600 000 tot ± \$ 48 500 000. Deze verhoging ad. \$ 10 900 000 vormt de tegenwaarde van bovengenoemd verschil van f 29 000 000.

b. Schuldverplichtingen per 31 October 1946	f 1 594 000 000
Schuldverplichtingen per 30 Juni 1947	1 659 000 000

Verschil f 65 000 000

Toename van der schuld wegens:

1. Surplus-Goods Crediet verstrekt door de Britse Regering ad £ 2 000 000	f 21 382 000
2. Crediet verstrekt door de Zweedse Regering ad Zw. Kr. 13 650 000	10 000 000
3. Crediet verstrekt door de Belgische Regering ad B. frs. 500 000 000	30 265 000
4. Surplus-Goods Crediet verstrekt door de Verenigde Staten ad \$ 30 000 000	79 585 500
5. $3\frac{3}{4}$ % lening 1947 ad \$ 20 000 000	53 057 000

Totaal f 194 289 500

toeneming der schuld (zie vorige pagina) f 194 289 500
Vermindering der schuld wegens:

aflossing der credieten, verstrekt door de Belgische Regering d.d.:

19 October 1944—9 Juni 1945:	
B.frs 400 000 000	f 24 212 000
29 Maart 1946:	
B.frs. 300 000 000	18 159 000
24 Mei 1946:	
B.frs 500 000 000	30 265 000
aflossing van het (USA) Derde Eximbankcrediet, incl. een reductie op de oorspronkelijk toegestane credietruimte \$ 19 260 000	51 094 000

Gewijzigde vaststelling van de schuld uit hoofde van Lend Lease leveranties, etc. conform het Final Lend Lease Settlement d.d. 28 Mei 1947 van \$ 67 500 000 minus afbetaling ad \$ 19 500 000 = \$ 48 000 000.

Stand per 31 October 1946	
Verschil	\$ 48 500 000
Aflossing van het (USA)	1 326 425
Eerste Eximbankcrediet	\$ 1 440 000
	3 713 792

Totaal	128 770 217
f	65 519 283

Uiteindelijke toeneming der schuld gedurende 31 October 1946—30 Juni 1947 afgerond f 65 000 000

De in de publicatie per 30 September 1946 onder Zwitsersland opgenomen credieten, totaal bedragende Zw.frs. 900 miljoen, zijn in de stand per 30 Juni 1947 nader gepreciseerd als leningen op korte, resp. op lange termijn.

Aangekend zij voorts, dat het totaal bedrag der buitenlandse schuld per 30 Juni 1947 ad f 1659 miljoen het nominaal bedrag dezer schuld is, onder aftrek der reeds afgeloste bedragen. Daartegenover is in de post „Banksaldi en andere Vorderingen” begrepen een bedrag van f 161 miljoen wegens dispo-siteerimte op buitenlandse credieten. De netto-schuld aan het buitenland op 30 Juni 1947 bedroeg dus f 1498 miljoen.

Ten slotte dient nog te worden vermeld, dat nog onderhan-delingen gaande zijn over het bedrag der schulden aan Engeland wegens civil affairs-goederen, levering van oorlogsmate-riaal en opleiding van troepen. Deze schulden dienen dus nog pro memorie te worden opgenomen.

Het komt nuttig voor te dezer plaatse enkele gegevens in te lassen omtrent de ontwikkeling der herstelbetalingen, gezien als een helaas zeer geleidelijke en gedeeltelijke afwikkeling van de door Nederland ingediende vordering uit hoofde van schade-vergoeding.

Blijkens de gegevens verstrekt door het Intergalliëerd Agent-schap voor de Herstelbetalingen te Brussel is aan de 18 bij het Agentschap aangesloten landen tot op 31 Juli 1947 toegevozen voor industriële goederen en schepen respectievelijk voor een waarde van R.M. 160 miljoen en £ 12,2 miljoen. Het aandeel van Nederland hierin beloopt resp. R.M. 9,6 miljoen en £ 658 000.

Ten aanzien hiervan kan worden opgemerkt, dat de toewijzing aan Nederland vrijwel in overeenstemming is met het aan ons land toegerekende percentage van 5,6 % in deze categorie her-stelbetalingen. Voor de industriële objecten bedraagt dit nl. 6 % en voor de schepen 5,3 %. Het aantal toegewezen schepen be-loopt 20 met een totaal tonnage van circa 47 000 ton; de indus-triële goederen, welke overwegend uit machineën en instal-laties bestaan, laten zich moeilijker specificeren.

Ten aanzien van het verdere verloop der toewijzingen kunnen geen positieve mededelingen worden gedaan, daar deze in sterke mate afhankelijk zijn van het door de Geallieerden met betrek-king tot de Herstelbetalingen te voeren beleid.

BIJLAGE V¹

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSREGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1948 (GEHELE DIENST)

Hoofdstuk	Gehele Dienst			
	Raming voor 1948		Raming voor 1947 ¹⁾	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I. Huis der Koningin	f 1 690 000	Memorie	f 1 607 500	Memorie
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	5 286 600	f 90 700	5 840 423	f 102 566
III. Buitenlandse Zaken	29 133 054	2 170 881	15 615 716	1 448 680
IV. Justitie	140 490 770	42 015 950	179 746 704	42 419 969
V. Binnenlandse Zaken	281 766 700	1 219 220	270 236 599	2 370 577
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	288 293 187	21 311 225	259 024 277	12 979 125
VIIA.1. Nationale Schuld	627 338 580	69 852 498	789 237 235	62 469 250
VIIA.2. Buitengewone aflossing van Nationale Schuld	3 000 000 000	3 000 000 000	—	—
VII B. Financiën	670 289 413	2 569 692 560	883 760 803	2 367 753 214
VIIIA. Oorlog	470 114 000	1 460 533	643 390 400	1 632 780
VIIIB. Marine	230 440 889	5 103 000	375 007 220	5 318 200
IXA. Wederopbouw en Volkshuisvesting	359 811 440	45 693 176	332 884 756	14 463 539
IXB. Verkeer en Waterstaat	232 040 295	18 950 880	181 741 182	4 706 416
X. Economische Zaken	175 220 000	38 318 600	125 892 200	31 642 200
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	147 905 843	19 336 817	182 510 585	27 634 160
XII. Sociale Zaken	231 610 851	5 820 450	141 923 307	3 853 105
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	18 285 238	906 394	16 675 208	896 839
XIV. Onvoorziene uitgaven	30 000	Memorie	30 000	Memorie
Nadelig saldo Gehele Dienst	f 6 909 746 860	f 5 841 942 884	f 4 405 124 115	f 2 579 690 620
	—	1 067 803 976	—	1 825 433 495

¹⁾ Ongeveert overeenkomstig de voor 1948 gebezigde begrotingsopstelling.

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1948 (GEWONE DIENST)

Hoofdstuk	Titel A: Gewone Dienst			
	Raming voor 1948		Raming voor 1947 ¹)	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I. Huis der Koningin	f 1 600 000	Memorie	f 1 580 000	Memorie
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	5 284 600	f 90 700	5 735 923	f 102 566
III. Buitenlandse Zaken	29 063 054	2 170 881	15 615 716	1 448 680
IV. Justitie	92 926 920	26 898 950	89 771 862	23 247 969
V. Binnenlandse Zaken	277 016 900	1 209 220	251 382 679	2 370 577
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	280 042 187	21 311 225	252 467 157	12 979 125
VII A.1. Nationale Schuld	609 997 080	44 517 398	779 510 135	43 244 650
VII B. Financiën	126 503 497	2 563 953 095	104 451 158	2 254 953 214
VIII A. Oorlog	242 851 715	1 460 533	226 287 800	1 532 780
VIII B. Marine	157 965 889	5 103 000	302 807 220	5 318 200
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	55 912 378	42 899 876	60 281 456	14 052 894
IX B. Verkeer en Waterstaat	122 965 295	4 030 097	104 144 482	3 373 083
X. Economische Zaken	39 352 500	9 071 100	28 794 600	5 140 580
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening . . .	97 690 523	9 346 817	113 569 585	10 434 160
XII. Sociale Zaken	230 499 815	5 220 450	124 249 687	3 252 655
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	8 441 293	906 394	6 694 423	896 839
XIV. Onvoorziene uitgaven	30 000	Memorie	30 000	Memorie
Voor-/nadelig saldo Gewone Dienst	f 2 378 143 646	f 2 738 189 736	f 2 467 373 883	f 2 382 347 972
	(v) 360 046 090			(n) 85 025 911

¹) Omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde begrotingsopstelling.

BIJLAGE V³

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1948 (BUITENGEWONE DIENST)

Hoofdstuk	Titel B: Buitengewone Dienst			
	Raming voor 1948		Raming voor 1947 ¹⁾	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I. Huis der Koningin	f 90 000	—	f 27 500	—
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	2 000	—	104 500	—
III. Buitenlandse Zaken	70 000	—	—	—
IV. Justitie	47 563 850	f 15 117 000	89 974 842	f 19 172 000
V. Binnenlandse Zaken	4 749 800	10 000	18 853 920	—
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	8 251 000	—	6 557 120	—
VIIA.1. Nationale Schuld	17 341 500	25 335 100	9 727 100	19 224 600
VIIA.2. Buitengewone aflossing van Nationale Schuld	3 000 000 000	3 000 000 000	—	—
VII B. Financiën	543 785 916	5 739 465	779 309 645	112 800 000
VIIIA. Oorlog	227 262 285	—	417 102 600	100 000
VIIIB. Marine	72 475 000	—	72 200 000	—
IXA. Wederopbouw en Volkshuisvesting	303 899 062	2 793 300	272 603 300	410 645
IXB. Verkeer en Waterstaat	109 075 000	14 920 783	77 596 700	1 333 333
X. Economische Zaken	135 867 500	29 247 500	97 097 600	26 501 620
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	50 215 320	9 990 000	68 941 000	17 200 000
XII. Sociale Zaken	1 111 036	600 000	17 673 620	600 450
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	9 843 945	—	9 980 785	—
	f 4 531 603 214	f 3 103 753 148	f 1 937 750 232	f 197 342 648
Nadelig saldo Buitengewone Dienst		1 427 850 066		1 740 407 584

¹⁾ Omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde begrotingsopstelling.

BILLAGÉ V⁴

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1948
(UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VAN AFLOPEND KARAKTER)

Hoofdstuk	Titel B: Buitengewone Dienst			
	1. Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere omstandigheden			
	Raming voor 1948		Raming voor 1947 ¹⁾	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I. Huis der Koningin	f 90 000	—	f 27 500	—
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	2 000	—	104 500	—
III. Buitenlandse Zaken	—	—	—	—
IV. Justitie	46 906 050	f 15 117 000	89 974 842	f 19 172 000
V. Binnenlandse Zaken	3 800 000	10 000	18 567 000	—
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	3 089 000	—	3 169 320	—
VIIA.1. Nationale Schuld	17 341 500	—	9 727 100	—
VIIA.2. Buitengewone aflossing van Nationale Schuld	3 000 000 000	3 000 000 000	—	—
VII B. Financiën	510 421 534	987 150	731 976 022	102 500 000
VIIIA. Oorlog	207 721 785	—	279 895 550	100 000
VIIIB. Marine	44 165 000	—	15 400 000	—
IXA. Wederopbouw en Volkshuisvesting	55 879 062	2 600 000	108 599 300	333 000
IXB. Verkeer en Waterstaat	39 472 500	Memorie	37 142 950	Memorie
X. Economische Zaken	82 784 500	27 088 500	55 887 900	26 101 620
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	40 383 320	7 785 000	56 493 800	12 000 000
XII. Sociale Zaken	821 036	600 000	17 673 620	600 450
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	9 843 945	—	9 980 785	—
Nadelig saldo uitgaven/ontvangsten van aflopend karakter	f 4 062 721 232	f 3 054 187 650	f 1 434 620 189	f 160 807 070
		1 008 533 582		1 273 813 119

¹⁾ Omgevekt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde begrotingsopstelling.

BIJLAGE V⁵

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1948
(KAPITAALSUITGAVEN EN -ONTVANGSTEN)

Hoofdstuk	Titel B: Buitengewone Dienst			
	2. Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten			
	Raming voor 1948		Raming voor 1947 ¹⁾	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
III. Buitenlandse Zaken	f 70 000	—	—	—
IV. Justitie	657 800	—	—	—
V. Binnenlandse Zaken	949 800	—	f 286 920	—
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	5 162 000	—	3 387 800	—
VIIA. 1. Nationale Schuld	—	f 25 335 100	—	f 19 224 600
VII B. Financiën	33 364 382	4 752 315	47 333 623	10 300 000
VIIIA. Oorlog	19 540 500	—	137 207 050	—
VIIIB. Marine	28 310 000	—	56 800 000	—
IXA. Wederopbouw en Volkshuisvesting	248 020 000	193 300	164 004 000	77 645
IXB. Verkeer en Waterstaat	69 602 500	14 920 783	40 453 750	1 333 333
X. Economische Zaken	53 083 000	2 159 000	41 209 700	400 000
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	9 832 000	2 205 000	12 447 200	5 200 000
XII. Sociale Zaken	290 000	—	—	—
Nadelig saldo kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	f 468 881 982	f 49 565 498	f 503 130 043	f 36 535 578
		419 316 484		466 594 465

¹⁾ Omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde begrotingsopstelling.

BIJLAGE VI

VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE BELASTINGSMIDDELEN

Omschrijving	Raming voor 1948	Raming voor 1947	Verschil tussen de raming voor 1948 en die voor 1947	
			Meer	Minder
TITEL A. GEWONE DIENST				
Inkomstenbelasting „na aftrek van voorheffingen” . . .	f 680 000 000	f 660 000 000	f 20 000 000	
Vermogensbelasting van natuurlijke personen	50 000 000	90 000 000		f 40 000 000
Vermogensbelasting voor lichamen	—	36 000 000		36 000 000
Vennootschapsbelasting	110 000 000	140 000 000		30 000 000
Loonbelasting	360 000 000	340 000 000	20 000 000	
Dividendbelasting	20 000 000	11 000 000	9 000 000	
Commissarissenbelasting	2 200 000	1 000 000	1 200 000	
Voorheffing op in het buitenland geaccumuleerde inkomsten	—	2 000 000		2 000 000
Vereveningsheffing	170 000 000	150 000 000	20 000 000	
Herkapitalisatiebelasting en superdividendbelasting . .	Memorie	Memorie		
Motorrijtuigenbelasting	23 000 000	20 000 000	3 000 000	
Bijzondere wijnbelasting	500 000	400 000	100 000	
Invoerrechten	183 000 000	120 000 000	63 000 000	
Statistiekrecht	5 000 000	1 300 000	3 700 000	
Accijns op zout	7 000 000	7 000 000		
Accijns op wijn	1 200 000	850 000	350 000	
Accijns op gedistilleerd	51 800 000	30 000 000	21 800 000	
Accijns op bier	27 000 000	32 000 000		5 000 000
Accijns op suiker	56 000 000	23 000 000	33 000 000	
Accijns op tabak	150 000 000	120 000 000	30 000 000	
Belasting op gouden en zilveren werken	900 000	600 000	300 000	
Omzetbelasting	535 000 000	330 000 000	205 000 000	
Rechten van zegel	15 000 000	10 000 000	5 000 000	
Rechten van registratie	22 000 000	20 000 000	2 000 000	
Rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking	68 000 000	60 000 000	8 000 000	
Verschil tussen de raming 1948 en die voor 1947 <u>méer</u> .	f 2 537 600 000	f 2 205 150 000	f 445 450 000 332 450 000	f 113 000 000
TITEL B. BUTTENGEWONE DIENST				
Vermogensaanwasbelasting	f 2 000 000 000	Memorie	f 2 000 000 000	
Vermogensheffing ineens	1 000 000 000	Memorie	1 000 000 000	
	f 3 000 000 000	Memorie	f 3 000 000 000	

BIJLAGE VII

VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE BEGROTINGEN 1938, 1946, 1947 EN DE ONTWERP-BEGROTING 1948, WAARBIJ

1938			1946		
Hoofdstuk	Toegestaan	Procent-tage	Hoofdstuk	Toegestaan	Procent-tage
I. Huis der Koningin	f 1 760 000	0,2	I. Huis der Koningin	f 1 838 750	—
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin.	1 940 195	0,2	II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin.	8 080 983	0,1
IIA. Algemene Zaken	83 544	—			
III. Buitenlandse Zaken	3 710 573	0,4	III. Buitenlandse Zaken	16 081 715	0,3
IV. Justitie	26 360 786	3,0	IV. Justitie	207 090 133	3,7
V. Binnenlandse Zaken.	48 602 435	5,5	V. Binnenlandse Zaken.	301 377 620	5,4
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.	142 361 033	16,1	VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.	262 080 510	4,7
VII A. Nationale Schuld	161 567 958	18,3	VII A. Nationale Schuld	739 700 577	13,1
VII B. Financien	161 725 966	18,3	VII B. Financien	1 417 020 386	25,2
VIII. Defensie	151 979 438	17,2	VIII A. Oorlog.	670 299 892	11,9
			VIII B. Marine.	448 012 646	8,0
IX. Waterstaat.	62 173 348	7,0	IX A. Openbare Werken en Wederopbouw	497 249 058	8,8
			IX B. Verkeer	232 534 526	4,1
X. Economische Zaken	14 122 113	1,6	X. Economische Zaken	442 124 463	7,9
			XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.	182 587 062	3,2
XI. Sociale Zaken	98 865 622	11,2	XII. Sociale Zaken	194 477 923	3,5
XII. Koloniën.	8 379 557	1,0	XIII. Overzeese Gebiedsdelen	6 062 966	0,1
XIII. Onvoorzienne uitgaven	30 000	—	XIV. Onvoorzienne uitgaven	30 000	—
Totalen	f 883 662 568	100,0		f 5 626 649 210	100,0

1) Bij de overzichten van de begrotingen 1946, 1947 en 1948 is geen rekening gehouden met de nadelige saldi van het Landbouwenisfonds, welke voor die jaren op respectievelijk f 376 240 000, f 316 282 913 en f 498 235 000 zijn geraamd. Uitgedrukt in een percentage van het uitgaventotaal der Rijksbegroting voor het betrokken dienstjaar is dit 6,7% voor 1946, 7,2% voor 1947 en voor 1948 12,7%.

HET AANDEEL VAN IEDER HOOFDSTUK IN HET TOTAAL DER RIJKBEGROTING IN PROCENTEN IS UITGEDRUKT¹⁾

1 9 4 7			1 9 4 8 ²⁾		
Hoofdstuk	Toegestaan	Perce- tage	Hoofdstuk	Geraamd beloop	Perce- tage
I. Huis der Koningin	f 1 607 500	—	I. Huis der Koningin	f 1 690 000	—
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	5 897 207	0,1	II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minster-President	5 286 600	0,1
III. Buitenlandse Zaken	15 714 816	0,3	III. Buitenlandse Zaken	29 133 054	0,8
IV. Justitie	180 643 654	4,1	IV. Justitie	140 490 770	3,6
V. Binnenlandse Zaken	271 712 547	6,2	V. Binnenlandse Zaken	281 766 700	7,2
VI. Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	271 051 877	6,2	VI. Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	288 293 187	7,4
VII A. Nationale Schuld	789 237 235	18,0	VII A.1. Nationale Schuld	627 338 580	16,1
VII B. Financiën	886 097 703	20,2	VII B. Financiën	670 289 413	17,0
VIII A. Oorlog	645 769 950	14,7	VIII A. Oorlog	470 114 000	12,0
VIII B. Marine	375 007 220	8,5	VIII B. Marine	230 440 889	5,9
IX A. Openbare Werken en Weder- opbouw	376 871 487	8,6	IX A. Wederopbouw en Volkshuis- vesting	359 811 440	9,2
IX B. Verkeer	138 762 158	3,2	IX B. Verkeer en Waterstaat	232 040 295	6,0
X. Economische Zaken	125 892 200	2,9	X. Economische Zaken	175 220 000	4,5
XI. Landbouw, Visserij en Voedsel- voorziening	148 752 672	3,4	XI. Landbouw, Visserij en Voedsel- voorziening	147 905 843	3,8
XII. Sociale Zaken	141 317 232	3,2	XII. Sociale Zaken	231 610 851	5,9
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	16 716 808	0,4	XIII. Overzeese Gebiedsdelen	18 285 238	0,5
XIV. Onvoorzienne uitgaven	30 000	—	XIV. Onvoorzienne uitgaven	30 000	—
	f 4 391 082 266	100,0		f 3 909 746 860	100,0

Voor een juiste beoordeling is in dit overzicht geen rekening gehouden met het afzonderlijke hoofdstuk VII A.2 (Buitengewone aflossing van Nationale Schuld), groot f 3 000 000 000.

B. OVERZICHT DIENSTJAREN 1940 TOT EN MET 1947. *)

In onderstaande tabel is een samenvatting, gegeven van de tekorten in Nederland en te Londen over de jaren 1940 tot en met 1945.

In deze samenvatting zijn de tekorten van de Gehele Dienst opgenomen, aangezien de scheiding tussen Gewone Dienst en Kapitaaldienst in de oorlogsjaren, wat Nederland betreft, meer door opportuniteitsoogmerken van de bezetter dan door een juiste kenmerking werd beheerst, welk laatste bij het sedert de bevrijding gevolgde beleid wel het geval is geweest.

Rijksbe- groting	Nederland	Londen 1 £ is f 10,691	Totaal der tekorten
1940	742 965 386,86 ¹⁾	49 801 444,65 ¹⁾	792 766 831,51
1941	1 824 425 345,54 ¹⁾	138 613 474,54 ¹⁾	1 963 038 820,08
1942	1 911 797 639,63 ²⁾	69 211 751,89 ¹⁾	1 981 009 391,52
1943	1 750 142 444,58 ²⁾	184 468 611,16 ¹⁾	1 934 611 055,74
1944	2 610 305 281,56 ²⁾	112 083 846,95 ¹⁾	2 722 389 128,51
1945	3 970 971 420,51 ³⁾	119 896 749,75 ³⁾	4 090 868 170,26
Totaal	12 810 607 518,68	674 085 878,94	13 484 693 397,62

- 1) Rekeningcijfers.
- 2) Voorlopige rekeningcijfers.
- 3) Vermoedelijke uitkomsten.

De vastgestelde begroting voor het dienstjaar 1946 vertoont het volgende beeld :

	Gewone Dienst	Buitengewone Dienst		Gehele Dienst
		Uitgaven en ontvangsten van affopend karakter	Kapitaals- uitgaven en -ontvangsten	
Uitgaven . .	2 455 165 871	2 203 544 481	692 938 858	5 351 649 210
Middelen . .	2 476 202 901	490 466 167	83 112 737	3 049 781 805
Voordeelig resp. nadeelig saldo	(v) 21 037 030	(n)1 713 078 314	(n)609 826 121	(n)2 301 867 405
Nadeelig saldo Landbouw- crisistonds	—	376 240 000	—	376 240 000
Voordeelig resp. nadeelig saldo	(v) 21 037 030	(n)2 089 318 314	(n)609 826 121	(n)2 678 107 405

Bij beschouwing van deze cijfers moet in aanmerking worden genomen, dat ten aanzien van enkele hoofdstukken de geraande bedragen in het dienstjaar 1946 niet ten volle zullen worden uitgegeven. Op onderscheidene artikelen zullen — door verschillende oorzaken, zoals bijv. materiaaltekort voor werken — overschotten ontstaan. Ten dele zullen als gevolg hiervan bij supplettoire begrotingen verlagingen van het budget volgen. Anderzijds zullen voor verschillende begrotingsposten nog bij supplettoire begrotingen verhogingen moeten worden aangevraagd.

Een ranning van een en ander kan nog niet worden gegeven. Wel wordt er de aandacht op gevestigd, dat in bovenstaand overzicht het bedrag zowel van de uitgaven en van de ontvangsten van affopend karakter als van de Gehele Dienst is verminderd met f 275 miljoen.

Deze vermindering houdt verband met het binnenkort in een ontwerp van wet te belichamen voornemen om de verantwoord-ing van door de Nederlandse Regering gedurende de jaren

*) In bijlage I wordt omtrent de cijfers van de dienstjaren 1940 tot en met 1945 een meer uitgebreid overzicht met een daarbij behorende beschouwing gegeven, overeenkomstig de behandeling, welke vorige jaren in de Nota zelf was opgenomen.

1942 tot en met 1947 ten behoeve van derden in het buitenland verrichte aankopen afzonderlijk te regelen.

Het ligt in de bedoeling het uiteindelijk resultaat der verrichte transacties t.z.t. in de begroting op te nemen.

Voor het dienstjaar 1947 werden de volgende begrotingscijfers vastgesteld:

Gewone Dienst	Buitengewone Dienst		Gehele Dienst	
	Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter	Kapitaals- uitgaven en -ontvangsten		
Uitgaven.	2 446 434 402	1 417 484 857	527 163 007	4 391 082 266
Middelen.	2 401 141 856	161 299 250	36 535 578	2 598 976 684
Nadelig saldo. . .	45 292 546	1 256 185 607	490 627 429	1 792 105 582
Nadelig saldo Landbouw- crisifonds	—	*) 316 282 913	—	*) 316 282 913
Nadelig saldo. .	45 292 546	1 572 468 520	490 627 429	2 108 388 495

Ook voor 1947 geldt — evenals voor 1946 — dat belangrijke bedragen niet in dit dienstjaar zullen kunnen worden besteed. Deze zullen ten dele dienen tot verlaging van het budget bij de indiening van suppltoire begrotingen.

Op verschillende artikelen zullen daartegenover — zoals reeds hiervoor is opgemerkt — nog belangrijke bedragen suppletoir moeten worden aangevraagd, welke een gevolg zijn van wetten of besluiten na de vaststelling van de begroting voor 1947 tot stand gekomen. Naar raming zal hiervoor benodigd zijn f 135 525 000, welk bedrag als volgt kan worden gespecificeerd:

Uitgaven Gewone Dienst.

Hoofdstuk		
III.	Buitenlandse Zaken	f 3 800 000
	(kosten Internationale Vluchtelingen-organisatie)	
IV.	Justitie	4 000 000
	(salarisverhoging politie)	
V.	Binnenlandse Zaken	3 500 000
	(pensioenen verzets- slachtoffers f 2 000 000 reconstructie bevolkings- registers 1 500 000)	
VI.	Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (verhoging salarissen onderwijzers f 21 000 000 opleiding tandartsen te Groningen 500 000)	21 500 000
VIII A.	Oorlog	6 825 000
	(verhoging militaire pensioenen)	
VIII B.	Marine	1 900 000
	(verhoging pensioenen zeemacht)	
XII.	Sociale Zaken	40 000 000
	(noodvoorziening ouden van dagen)	
Alle Ministeries	(kosten herziening salarissen burgerlijk Rijkspersoneel, ingaande 1 juli 1947 f 10 000 000 gratificatie van 2 % over 1947 aan burgerlijk Rijks- personeel 6 000 000)	16 000 000
		f 97 525 000

*) Het verschil tussen het hiergenoemde bedrag en het bedrag, opgenomen in het overzicht op pagina 2, vindt zijn oorzaak in de omwerking der cijfers overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling, waarbij de apparaatkosten ten laste van hoofdstuk XI zijn gebracht.

Uitgaven Buitengewone Dienst (Kapitaalsuitgaven).

Hoofdstuk		
IX B.	Verkeer en Waterstaat	38 000 000
	(deelname in aandelenkapitaal K.L.M.)	

Verhoging der uitgaven van de Gehele Dienst f 135 525 000

De raming van de belastingmiddelen over 1947, welke bij de vaststelling der begroting f 2 205 150 000 bedroeg, zou in verband met het inwerkingtreden der Wet Belastingherziening 1947 f 126 500 000 lager moeten worden gesteld. Gezien de ontwikkeling van de ontvangsten over het eerste halfjaar 1947 blijken de oorspronkelijke ramingen voor dat jaar echter te laag te zijn geweest. Aan de hand van de thans bekende gegevens is een hogere raming van f 220 550 000 mogelijk, zodat een herziene raming, waarbij beide factoren zijn in acht genomen, uiteindelijk een hogere opbrengst van f 94 050 000 te zien geeft.

De detaillering van de f 94 miljoen — omvatende de gevolgen van de Wet Belastingherziening 1947 en de hogere uitkomsten ten gevolge van een verbeterde raming bij de verschillende soorten van belastingen — is opgenomen in bijlage II.

Met inachtneming van de hiervoor genoemde supplettoire verhogingen, voorzover deze een gevolg zijn van wet of besluit, en de herziene raming der middelen en tevens rekening houdende met het feit, dat ten behoeve van de vergelijking met 1948 de begrotingscijfers voor 1947 zijn omgewerkt overeenkomstig de voor 1948 gebezigde opstelling, vertoont de begroting voor 1947 de cijfers zoals deze zijn opgenomen in de tweede cijferkolom van het op pagina 2 gegeven overzicht.

C. ONTWERP-BEGROTING 1948.

1. Algemene beschouwing.

De ontwerp-begroting 1948 is in een nieuwe vorm gegeven, hetgeen mogelijk is geworden door de bij de Wet van 11 Juli 1947 (*Staatsblad* no. H 239) tot stand gekomen wijziging van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259). Voor een toelichting op de gewijzigde vorm van de begroting moge de ondergetekende verwijzen naar bijlage III van deze Nota (Opmerkingen over de invoering van de Staatsbalans, de reorganisatie van de administratie en de daarmede verband houdende vorm, waarin de begroting 1948 is opgesteld).

Voor de cijfers van de stand der Staatsschuld per 30 Juni 1947 wordt verwezen naar bijlage IV van deze Nota.

De eindeijfers der ontwerp-begroting 1948 zijn de volgende:

Gewone dienst.

Uitgaven	f 2 378 143 646
Middelen	2 738 189 736
Voordelig saldo	f 360 046 090

Buitengewone Dienst.

(Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)

Uitgaven	f 1 062 721 232
Middelen	54 187 650
Nadelig saldo	f 1 008 533 582
Nadelig saldo Landbouwegalisatiefonds	498 235 000
	f 1 506 768 582

Buitengewone Dienst.

(Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)

Uitgaven	f 468 881 982
Middelen	49 565 498
Nadelig saldo	f 419 316 484
600	3

Gehele Dienst

Uitgaven	f 3 909 746 860
Middelen	2 841 942 884
Nadelig saldo	f 1 067 803 976
Nadelig saldo Landbouwegalisatiefonds	498 235 000
	f 1 566 038 976

Bij het ramen van de begrotingsposten voor 1948, welke betrekking hebben op voorzieningen, welke aanvankelijk werden geacht geheel of overwegend in de jaren 1946 en 1947 te kunnen worden getrokken, doch waarbij ten gevolge van de buitengewone omstandigheden een tempovertraging is opgetreden, is rekening gehouden met de gedeelten van de overeenkomstige artikelen der begrotingen voor 1946 en 1947, waarover niet is of zal worden beschikt. Dit geldt vooral voor die posten, welke zowel in directe als indirecte zin een materialenintensief karakter dragen — bijv. technische werken, installaties, aanschaffingen, bijdragen in oorlogsschade waarop een bestedingsplicht rust — en voor posten welke ten gevolge van vertraging in de administratieve afwikkeling niet tot uitgaaf kwamen.

Het ligt in de bedoeling om voor zover kan worden aangenomen, dat het in de loop van 1948 wel mogelijk zal zijn aan deze voorzieningen uitvoering te geven, de daarvoor nodige gelden bij suppletoire begroting aan te vragen onder gelijkzijdige vermindering met dezelfde bedragen van de overeenkomstige artikelen op de begrotingen voor 1946 of 1947.

Deze methode, welke voor het eerst voor 1948 zal worden gevolgd, draagt het karakter van het toepassen in de bestaande techniek van de beginselen, welke aan een meerjarige begroting ten grondslag liggen.

Deze werkwijze heeft n.l. het voordeel, dat niet — zoals bij de tot dusverre gevolgde methode onvermijdelijk was — op twee of meer achtereenvolgende begrotingen autorisaties tot het doen van uitgaven voor geheel hetzelfde doel of object worden aangevraagd en verkregen. De begrotingscijfers van achtereenvolgende jaren zouden — indien de thans gebezigde methode niet werd toegepast — een geheel verwrongen beeld van het financiële beleid geven. Het begrote uitgaventotaal over een langere periode bevat thans niet de dubbelteellingen, welke bij toepassing der bestaande methode onvermijdelijk ware geweest. Gelden, welke voor een bepaald doel zijn toegestaan, kunnen in dit systeem voor het aangegeven doel werkelijk worden aangewend. Door deze procedure zal het niet mogelijk zijn, dat gedurende de loop van het dienstjaar, nieuw opgekomen uitgaven in de begroting van dat jaar worden gecompenseerd met overschotten, welke zijn of zullen ontstaan, doordat door één of andere oorzaak — als bijv. onvoldoende materiaaltoevoer — werken of voorzieningen niet in het gegeven dienstjaar tot uitvoering zijn gekomen. Dergelijke overschotten zullen in deze procedure moeten worden gereserveerd om te dienen voor de uitvoering van het bepaalde werk of de bepaalde voorziening op een later tijdstip. Compensaties van andere aard blijven onverminderd mogelijk.

De ondergetekende wijst er in dit verband nog op, dat ten aanzien van verschillende posten t.z.t. nog nader met hem zal worden overeengekomen tot welke bedragen de onbeschikt gebleven gedeelten van 1946 en 1947 naar 1948 zullen worden overgebracht.

De aandacht moge er op worden gevestigd, dat de hiervoren omschreven methode van het overbrengen van restanten van vorige dienstjaren door middel van suppletoire begrotingen een geheel andere is dan die bedoeld in artikel 24 van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259).

De strekking van genoemd artikel is om het mogelijk te maken, dat, indien uitgaven inzake werken en leveranties bedongen bij contract wegens late oplevering daarvan niet hebben kunnen plaats vinden ten laste van de begroting waarop die gelden waren uitgetrokken, het restant der bij contract voor dit doel bestemde gelden wordt overgeboekt naar de begroting van een volgend dienstjaar.

Artikel 24 van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) mag bovendien alleen voor die artikelen worden toegepast, welke daartoe bij de begrotingswet zijn aangewezen.

De bedragen, welke met gebruikmaking van de nieuwe

methode ten hoogste uit de autorisaties van begrotingen voor de jaren 1946 en 1947 zullen worden overgebracht voor de uitvoering in 1948 van de desbetreffende voorzieningen, zijn — voor zover thans bekend — hoofdstukgewijs gerangschikt, de volgende:

<i>Hoofdstuk VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen</i>	f 200 000
(uitgaven voor kamp- en internaatswerk voor meisjes)	
<i>Hoofdstuk VII A. 1. Nationale Schuld</i>	5 000 000
(rentevergoedingen aan gedupeerden op grond van het Besluit op de Materiele Oorlogsschade 1945)	
<i>Hoofdstuk VII B. Financien</i>	71 530 000
(bijdragen oorlogsschade onroerende goederen f 27 000 000, uitgaven vermogensschade als gevolg van bijzondere handelingen van de vijand f 7 000 000, kapitaalverstrekking ten behoeve van waterbouwkundige en andere technische werken Zuiderzeefonds f 19 530 000, landbouwherstel f 18 000 000)	
<i>Hoofdstuk VIII B. Marine</i>	118 000 000
(aankoop schepen en vaartuigen f 35 500 000, vliegtuigen f 12 000 000, uitrusting schepen enz. f 5 000 000, gebouwen in Indië f 7 500 000, Marine Etablissement Soerabaja f 25 000 000, vloot Indië f 15 000 000, demobilisatiekosten f 8 000 000, buitengewoon crediet f 10 000 000)	
<i>Hoofdstuk IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting</i>	19 870 000
(Dienst Wederopbouw Rotterdam f 5 100 000, herstel en wederopbouw Wieringermeer f 14 770 000)	
<i>Hoofdstuk IX B. Verkeer en Waterstaat</i>	2 480 000
(aanschaffingen, enz. luchtverkeersbeveiliging f 500 000, onderhoud en verbetering van rivieren en rivierwerken f 630 000, onderhoud en verbetering van kanalen, vaarten, sluiswerken en bruggen f 850 000, uitkeringen voor onderhoud en verbetering van bij anderen dan het Rijk in beheer en onderhoud zijnde wegen f 500 000)	
<i>Hoofdstuk XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening</i>	37 455 000
(w. o. cultuurtechnische werken uit te voeren in z.g. vrij werk f 30 000 000, herbebossingskosten f 5 000 000, voorschotten Stichting Landelijke Bezettingsschade f 2 020 000)	
	f 254 535 000

Toen in het begin van dit jaar een aanvang moest worden gemaakt met de voorbereiding van de ontwerp-begroting voor 1948 heeft de ondergetekende er van stonde af aan op aangedrongen alle krachten in te spannen om de uitgaven, gezien de moeilijke financiële positie waarin ons land verkeert, zoveel mogelijk te beperken. Men stond daarbij voor ogen, dat het mogelijk zou zijn het totaal uitgavenbudget voor 1948 rond f 1 miljard lager te stellen dan dat voor 1947.

Er is met alle kracht en middelen naar gestreefd om dit resultaat te bereiken. Hierbij stuitte de ondergetekende echter op grote moeilijkheden:

1. Verschillende posten, die betrekking hebben op voorzieningen, die in 1948 in beginsel niet kunnen worden verminderd, bleken op de begroting 1947 te laag geraamd, hetzij omdat deze voorzieningen zelf sedert de indiening der vorige begroting onvoldoende bleken te zijn, hetzij omdat de kosten er aan verbonden, hoger uitkwamen. Als voorbeelden worden genoemd de vaste en incidentele vertegenwoordigingen van ons land in het buitenland en de deelnemingen aan het lidmaatschap van internationale organisaties, buitenlandse voorlichting, bijdragen aan

blijvende taken, die worden vervuld in de Overzeese Gebieds-
delen, voedselvoorziening van Nederlanders in Duitsland, enz.

2. Het natuurlijk acérés, dat de Staatsuitgaven vertonen door allerlei omstandigheden, zoals b.v. de toeneming der bevolking. Dit acérés komt bij verschillende posten der begroting, o.m. in de kosten van het onderwijs, tot uitdrukking. In het algemeen wordt bij het opstellen van begrotingen bij dergelijke posten gerekend met een acérés-percentage van 10 % per jaar, hetgeen enkele tientallen miljoenen guldens betekent.

Elk streven naar vermindering van uitgaven ten opzichte van voorafgaande jaren zal ter bereiking van het gestelde doel eerst dit acérés moeten overwinnen.

3. De invloed van de doorgaande prijs-, loon- en salarisstijging, doorwerkende zowel op de kosten van personele als op die van materiële aard. De huidige verwachting van het buitenlands prijsverloop is, dat de oorzaken, welke reeds in 1947 de prijzen deden stijgen, in 1948 versterkte invloed zullen doen gelden. Gezien deze verwachtingen mag ten aanzien van het binnenlands prijspeil en van de loon- en salarisvoet niet met een daling worden gerekend.

4. De stijging van het buitenlands prijspeil. Voor 1948 moet worden gerekend met een hogere uitgaaf, dan voorzien in de vastgestelde begroting 1947, van ongeveer f 200 miljoen voor prijssubsidies van het Landbouwegalisatiefonds. Zoals reeds vermeld, kan voor 1947 nog een suppletore begroting in gelijke orde van grootte worden verwacht. Bovendien vereist het Fonds voor de Prijspolitiek voor 1948 een hogere uitgaaf van f 35 miljoen dan in de vastgestelde begroting voor 1947, die op dit punt eveneens te laag is gebleken, is voorzien.

5. Doorwerking in 1948 van de in 1947 getroffen sociale voorzieningen. Hierbij wordt gedacht aan de noodvoorziening voor ouden van dagen, aan de pensioenen van verzetslachtoffers en aan de verhoging van de bijdrage aan het Algemeen Mijnerkerstonds.

6. De onhoudbaar gebleken achterstand op het gebied van cultuur en techniek. Deze noodzaakte o.m. tot uitbreiding van het aantal leerstoelen aan de Technische Hogeschool, tot uitbreiding van nijverheids- en landbouwonderwijs, tot belangrijke uitgaven voor landbouwoorlichting en tot verschillende andere uitgaven op landbouwtechnisch gebied. Deze voorzieningen zijn nodig om ons land de culturele en economische parateheid te geven, welke nodig is om het de voor zijn welvaart vereiste positie in het wereldverkeer te verschaffen.

7. De noodzaak tot financiële steun aan gemeenten en provincies. De bijdrage aan het Gemeentefonds, bestemd tot het geven van bijdragen aan gemeenten, die geen sluitende begroting kunnen samenstellen, moet van f 85 miljoen in 1947 worden verhoogd tot f 160 miljoen in 1948.

Ten behoeve van de sanering der provinciale financiën en mede om de provincien in staat te stellen haar activiteit wederom op normale wijze te ontplooiën, is voor 1948 een bedrag van f 10,6 miljoen uitgetrokken.

8. Rekenend op een betere materialenvoorziening, welke zowel de mogelijkheid tot nieuwbouw, herstel en herbouw van onroerend als die tot vervanging van verloren gegaan roerend goed zal verruimen, zijn verschillende uitgaven hoger geraamd. Dit komt o.m. tot uitdrukking in een stijging der raming ten behoeve van voorschotverstrekingen voor de bouw van woningen met f 153 miljoen, een verschuiving ten aanzien van de bijdragen onroerend goed van herstel naar herbouw en een stijging van f 55 miljoen inzake bijdragen wegens schade aan goederen behorend of dienend tot respectievelijk bedrijf of beroep.

9. Het voortduren van de politieke moeilijkheden in Indië. Hieraan zijn vanzelfsprekend grote uitgaven ten laste van de Nederlandse begroting verbonden, zij het dan ook dat bij de opstelling van de begroting 1948 reeds voor een deel met een wijziging ten gunste is rekening gehouden.

10. De beperkte mogelijkheden tot inkrimping van het ambtelijk apparaat, zolang de oorlogsgevolgen nog niet zijn geliquideerd en zolang de wereld in de toestand der schaarste-economie blijft verkeren. Hierbij valt te bedenken, dat de inkrimping van het permanente bestuursapparaat een diep doordringen in de werkwijze vereist. Het forceren van ondoordachte vereenvoudi-

gingen zou tot ernstige moeilijkheden, zelfs tot een administratieve chaos kunnen leiden. Bij diensten van tijdelijk karakter kan de mogelijkheid van inkrimping van het apparaat gelijke tred houden met de taakvermindering. Deze taakvermindering verloopt in de verschillende dienstakten echter niet gelijkmatig en de inkrimping geschiedt niet automatisch. Hierbij dient goed te worden gereahiseerd, dat de liquidatie van de oorloggevolgen niet in één of twee jaar kan gelukken. In enkele gevallen zal in 1948 nog personeelsuitbreiding nodig zijn om tot het gewenste tempo van liquidatie te geraken. Het Militair Gezag zal in 1948 geheel zijn geliquideerd. De Minister van Oorlog heeft bovendien beslist, dat het nog in Nederland aanwezige personeel van het Vrouwelijk Hulpkorps met uitzondering van enkele functionarissen op belangrijke posten zal moeten afnemen.

Ter illustratie van de personeelsbezetting van de belangrijke diensten van geheel of gedeeltelijk tijdelijk karakter, worden onderstaande cijfers gegeven.

Personeelsbezetting belangrijke diensten van geheel of gedeeltelijk tijdelijk karakter.

Dienst	Aantal personen		
	31 Juli 1946	31 Juli 1947	Ge- raamd in begro- ting1948
Justitie			
Verbljfs- en Bewaringskampen	9 246	7 126	3 000
Herstel Rechtsverkeer	2 033	2 061	2 265
Bijzondere Rechtspleging	975	1 200	776
Oorlogspleepleginden en Bijzondere Jeugdzorg	1 174	559	560
Binnenlandse Zaken			
Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers	3 827	2 308	1 496
Financiën			
Commissariaat voor Oorlogsschade (incl. Schade- Enquête Commissies)	1 697	2 053	1 491
Centraal Bureau Vergoeding Militaire Orderingen	113	262	307
Wederopbouw en Volkshuisvesting			
Algemeen Commissariaat voor de Wederopbouw	704	932	792
Bouw bureaux voor de Wederopbouw	2 548	3 425	3 520
Dienst Uitvoering Werken	531	516	486
Economische Zaken			
Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid . .	4 487	3 041	2 674
Centraal Distributie Kantoor	1 509	1 296	1 300
Prijscontrole dienst	1 130	1 075	1 100
Centrale Dienst voor de Economische Controle	976	857	915
Centrale Dienst voor In- en Uitvoer	363	569	550
Centrale Dienst van het Directoraat-Generaal van de Prijzen	450	471	440
Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening			
Centrale Controle Dienst	3 096	2 889	3 275
Rijksdienst voor Landbouwherstel	718	771	803
Bureaux Provinciale Voedselcommissarissen en andere bureaux ressorterende onder de Direc- tie van de Voedselvoorziening	5 416	5 272	5 450

Bij de beoordeling van het op pagina 10 gegeven overzicht van de personeelsbezetting der buitenlandse ver- tegenwoordigingen mag niet uit het oog worden verloren, dat enerzijds de — zowel hier te lande als elders — sterk toegenomen overheidsebeneoening op economisch, agrarisch en cultureel ge- bied en anderzijds de behoeften aan internationale samenwer- king oorzaak zijn, dat de huidige sterkte die van voor de oorlog belangrijk overtreft. Ter verschaffing van enig inzicht volgt hierna een samenvatting van de voor de vertegenwoordigingen nodig geachte personeelsbezettingen met de daaraan verbonden kosten van salarissen en verblijfstoeelagen. Volledigheidshalve zijn hierin tevens opgenomen de diplomatieke vertegenwoord- ington.

Overzicht van de buitenlandse vertegenwoordigingen.

Hoofdstuk	Gemiddeld in 1948	
	Aantal personen	Salaris en verblijfs-toelage
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President . .	16	f 249 648
III. Buitenlandse Zaken	953	13 157 196
IV. Justitie	8	79 721
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	4	84 294
VII.B. Financiën	64	323 895
VIII.A. Oorlog	83	606 009
VIII.B. Marine	63	495 926
IX.B. Verkeer en Waterstaat	57	376 654
X. Economische Zaken	131	1 157 142
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	69	850 750
XII. Sociale Zaken	17	187 634
	1465	f 17 568 869

Omtrent het verloop van de personeelssterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel kunnen de volgende cijfers worden gegeven.

Verloop van de personeelssterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel.

Hoofdstuk/Fonds	Werkelijke sterkte				Geraamd in begroting 1948
	1 Jan. 1946	31 Juli 1946	1 Jan. 1947	31 Juli 1947	
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President	1 397	1 228	689	583	600
III. Buitenlandse Zaken	346	421	497	540	584
IV. Justitie	37 316	35 115	33 348	28 471	21 314
V. Binnenlandse Zaken	5 654	5 392	4 170	3 196	2 022
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	5 280	5 105	5 325	5 534	5 700
VII.B. Financiën	20 125	20 028	21 080	22 226	23 460
VIII.A. Oorlog	4 897	5 846	6 431	7 282	8 076
VIII.B. Marine	3 295	3 910	4 339	4 638	5 006
IX.A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	9 038	6 165	6 488	6 746	6 343
IX.B. Verkeer en Waterstaat	3 316	7 708	7 179	7 231	7 271
X. Economische Zaken	12 156	12 408	11 700	10 960	10 388
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	19 991	15 957	14 758	14 286	14 674
(met inbegrip van het Landbouwcrisisfonds)					
XII. Sociale Zaken	5 860	4 682	4 394	4 166	4 266
XIII. Overzeese Gebiedsdeelen	203	248	272	290	338
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	380	355	399	368	393
Zuiderzeefonds	989	949	988	1 098	1 193
Totaal	130 243	125 517	122 057	117 615	111 628

Bij de beschouwing dezer cijfers zij te bedenken:

1. dat de cijfers van 1946, zoals die in de Millioennota 1947 waren gegeven — getrokken uit de toen nog op vele punten imperfecte administratie — achteraf belangrijke correcties behoeften. De aantallen ambtenaren bleken bij de reorganisatie der salarisadministratie niet onbelangrijk hoger te zijn dan de in 1946 door de diensten verstrekte opgaven. In bovenstaande cijfers zijn de thans bekende gegevens opgenomen.

2. Het personeel van de Dienst der Rijksbelastingen moest ten behoeve van het inhalen van de achterstand en de invoering van nieuwe belastingen worden uitgebreid. Zonder die uitbreiding zou de geschatte opbrengst niet kunnen worden bereikt. Een tweede reden voor uitbreiding lag in de noodzaak van de versterkte grensbewaking, welke ten dele van de huidige financiële en economische situatie, anderdeels van het gebrek aan vaderlandsliefde van een deel der bevolking het gevolg is. Het personeel van de Schade-Enquête-Commissies moest wor-

den uitgebreid om de atwikkeling der schadegevallen te versnellen.

3. Het burgerpersoneel van het Ministerie van Oorlog moest worden uitgebreid ter vervanging van militair personeel in administratieve functies, hetgeen een belangrijke besparing in uitgaven betekent.

4. Het personeel van het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting moest worden uitgebreid teneinde de wederopbouw in het beoogde tempo te doen geschieden.

Opgemerkt wordt nog dat bij Koninklijk besluit van 28 Februari 1947 (*Staatsblad* no. H 63) de zorg voor de zaken van de Waterstaat van de Minister van Openbare Werken en Wederopbouw is overgedragen aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Er is dus — aan de hand der thans bekende cijferreeksen — een niet onbelangrijke teruggang van de personeelsbezetting over de afgelopen periode te constateren, ondanks het feit, dat het werk van bepaalde diensten in het belang van de verbetering van 's lands financiële en economische toestand uitbreiding vereist.

De hoogte van het cijfer der personeelssterkte blijft met dat al op zichzelf voorturend aandacht vereisen en dient, waar mogelijk, verder omlaag te worden gebracht.

Een belangrijk deel der overige apparaatskosten gecorreleerd met die van de personeelsbezetting, vormen die van de huisvesting, aangezien door gebrek aan Rijksgebouwen vele diensten in gehuurde panden moesten worden ondergebracht. Deze huisvestingskosten dienen te verminderen door de voorgenomen liquidatie van tijdelijke diensten, door de rationalisatie der huiseensbezetting en werkwijze en door rationalisatie in flatgebouwen zelve, als bijv. het vervangen van huisvesting in flatgebouwen door huisvesting in kantoorruinten, waardoor tevens verlichting zal worden verleend aan de heersende woningnood. Al deze maatregelen werken — onder de gegeven omstandigheden — echter op lange termijn. Wat over de huisvestingskosten gezegd is geldt ook voor een groot gedeelte voor de overige materiele kosten. Personeelsinkrimping betekent ook materieelbesparing. Daarnaast wordt echter ook op de materiele kosten scherp toegezien en o.m. naar rationalisering van formulieren, registers, kaarten en dergelijke administratieve hulpmiddelen gestreefd.

Niet alleen echter door de nog noodzakelijke personeelssterkte en haar correlaties worden de uitgaven hoog gehouden. De hoogte der ontwerp-begroting wordt mede bepaald door het opnemen van verschillende grote uitgaven naast die, welke onder de kapitaals uitgaven zijn opgenomen, voor voorzieningen, welke de Regering noodzakelijk acht in verband met het grote belang daarvan voor de toekomstige welvaart van ons land. Vele van deze uitgaven houden een vermeerdering in van het nationale kapitaal.

Als zodanig zijn te noemen:

bijdragen in oorlogsschade aan omroerende goederen	f 169,2 mln
bijdragen in oorlogsschade aan roerende goederen tot een bedrijf behorend	120,0 „
landbouwherstel	42,4 „
reconstructie koopvaardijvloot	11,5 „
schadevergoedingen Zee- en luchtvaartverzeke- ringswet 1939	20,0 „
uitgaven ter zake van vermogensschade als gevolg van bijzondere handelingen van de vijand	3,0 „
bijdragen ten behoeve van de wederopbouw van lagere publiekrechtelijke lichamen	100,0 „
wederopbouw van aan de gemeente Rotterdam toebehorende eigendommen	20,1 „
herstel oorlogs- en bezettingsschade Rijks-eigen- dommen	21,1 „
bijdrage aan het Welvaartsfonds Suriname	8,0 „
	f 515,3 mln

Hoewel het — tengevolge van de hierboven beschreven moeilijkheden en de zo juist vermelde noodzakelijk geachte voorzieningen — niet mogelijk bleek om de uitgaven in de begroting 1948 f 1 miljard lager te stellen dan de verhoogde begroting voor 1947, werd niettemin een totale vermindering van f 631 miljoen bereikt (ongeacht voor beide jaren het nadelig saldo van het Landbouwerisfonds e.q. het Landbouwegezultiefonds).

Tegenover de posten, welke — ondanks verlagingen — nog tamelijk hoog moesten worden gehouden, staan die posten, welke in meer belangrijke mate konden worden verlaagd.

In onderstaande tabel wordt van de belangrijkste verlagingen een overzicht gegeven (de bedragen zijn op duizenden guldens afgerond).

Hoofdstuk en omschrijving der post	Bedrag der vermindering 1948 t.o.v. 1947	Totaal per hoofdstuk
II. Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister-President		
Regeringsvoorlichtingsdienst	f 200 000	
Centrale Veiligheidsdienst	259 000	
Buitenlandse Inlichtingendienst	185 000	f 644 000
IV. Justitie		
Subsidie Stichting toezicht politieke delinquenten	f 380 000	
Bijzondere Jeugdzorg	5 347 000	
Liquidatie Tribunnalen	3 448 000	
Politieke recherche afdelingen	10 794 000	
Inkrimping kampen	17 054 000	37 023 000
V. Binnenlandse Zaken		
Personeelsuitgaven Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers	f 577 000	
Periodieke uitkeringen aan oorlogsslachtoffers	15 000 000	
Personele en algemene uitgaven Provinciale Bureau's Verzorging Oorlogsslachtoffers	1 109 000	
Personele en algemene uitgaven Districtbureau's Verzorging Oorlogsslachtoffers	2 657 000	
Personeelsuitgaven en materiële behoeften inrichtingen en kampen	2 749 000	
Uitkeringen en vergoedingen ten behoeve van evacué's	5 509 000	
Uitkeringen ineens en vergoedingen aan overige oorlogsslachtoffers	9 000 000	36 601 000
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen		
Bijksbureau voor oorlogsdokumentatie . .		202 000
VII A. 1. Nationale Schuld		
Rente en kosten geconsolideerde Staatsschuld	f 32 778 000	
Amortisatie en aflossing van geconsolideerde Staatsschuld	195 559 000	228 337 000
VIII B. Marine		
Dienst van het Materieel	f 88 120 000	
Dienst van het Personeel	18 086 000	
Dienst der Intendance	18 368 000	
Dienst van de Luchtstrijdkrachten . . .	5 899 000	130 473 000
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting		
Bijdragen in lonen en daarmee gelijk te stellen uitgaven (Dienst Uitvoering Werken)	f 19 697 000	
Bijdragen aan gemeenten, ter voorziening in het exploitatietekort, ten behoeve van de bouw van arbeiders- en middenstandswoningen door particuliere bouwers . .	2 000 000	
Uitgaven ten behoeve van arbeiders, tewerkgesteld in getroffen gebieden . .	17 900 000	39 597 000

Hoofdstuk en omschrijving der post	Bedrag der vermindering 1948 t.o.v. 1947	Totaal per hoofdstuk
IX B. Verkeer en Waterstaat		
Personele en materiële uitgaven Sleepvaartcommissaraten	f 249 000	f 1 857 000
Personeelsuitgaven Rijksverkeersinspecties	213 000	
Deelneming in de kosten van exploitatie van luchtvaartterreinen	1 000 000	
Kosten Nederlandse Rijnvaart Missie te Duisburg	395 000	
X. Economische Zaken		
Prijscontroledienst	f 157 000	7 145 000
Dienst van de Commissaris-Generaal voor de Nederlandse Economische Belangen in Duitsland	350 000	
Zuiveringsraden voor het bedrijfsleven	550 000	
Uitkering van het Rijk wegens verstreking van een subsidie ten behoeve van de vakopleiding der jeugdige ondergrondse arbeiders	355 000	
Tegenmoetkoming aan de gemeenten in de kosten van uitvoering van de „Distributiewet 1939”	4 600 000	
Kosten in verband met de electriciteitsvoorziening	333 000	
Technische onderzoeken ten behoeve van industriële ontwikkeling	800 000	
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening		
Accountantsdienst	f 426 000	11 047 000
Exploitatie-uitgaven Staatsbosbeheer	1 115 000	
Kosten van proefnemingen, subsidiën en voorlichting op voedingsgebied	525 000	
Uitgaven in verband met aanleiding landschap	1 000 000	
Voedselimportbureau	252 000	
Uitgaven apparaat Voedselvoorziening	835 000	
Oogstvoorziening	6 894 000	
XII. Sociale Zaken		
Personeelsuitgaven arbeidsbemiddeling	f 1 034 000	13 190 000
Personele en algemene uitgaven en deelnemers Rijkswerkplaatsen	7 685 000	
Kosten nascholing in bedrijven	2 679 000	
Kosten van scholing, niet in verband staande met Rijkswerkplaatsen	1 492 000	
Bijdrage aan de Hulp Actie Rode Kruis	300 000	
XIII. Overzeese Gebiedsdelen		
Subsidie Stichting Centraal Bureau Nationale Inspanning Welzijnverzorging Indië	f 47 000	311 000
Voeding, kleding, uitrusting en andere uitgaven voor de Landmacht Suriname	264 000	

2. Nadere beschouwing van de Gewone Dienst (Uitgaven en Middelen).

Ter inleiding hiervan wordt een verzamelstaat van de uitgaven en middelen van de Gewone Dienst van de ontwerp-begroting 1948 gegeven, ingedeeld naar de verschillende hoofdstukken. Ter vergelijking zijn daarnaast de overeenkomstige bedragen voor 1947 geplaatst, omgewerkt naar de nieuwe methode van opstelling.

f 4 625 000 komt in 1948 voor het eerst ten laste van hoofdstuk VII B (Financiën).

Voor de verzorging van oorlogsslachtoffers wordt in 1948 bijna f 22 miljoen minder aangevraagd. Deze vermindering is een gevolg van het overdragen van een groot deel der werkzaamheden aan de gemeentebesturen, terwijl de vermindering der uitkeringen o.a. een gevolg is van de totstandkoming van de noodvoorziening voor ouden van dagen en van de wet tot het toekennen van pensioen aan verzetslachtoffers.

Tegenover deze vermindering staat een hogere uitkering aan het Gemeentefonds ten behoeve van de sanering van de gemeentelijke financiën ad f 75 miljoen, een nieuwe post voor de sanering van de provinciale financiën ad f 10,6 miljoen en een hogere bijdrage in de kosten van de gemeentepolitie ad f 4,8 miljoen.

Bovendien is voor de kosten van ondersteuning van gezinnen van politieke delinquenten f 1,4 miljoen meer geraamd; hierbij moet echter in aanmerking worden genomen, dat voor 1947 alsnog een suppletore verhoging nodig zal zijn van f 2,9 miljoen. Ten behoeve van de voedselvoorziening van Nederlanders in Duitsland wordt dit jaar aangevraagd f 3 miljoen, doch voor 1947 is een suppletore verhoging van f 4,7 miljoen te verwachten.

Tengevolge van de totstandkoming van de wet tot het toekennen van buitengewoon pensioen aan verzetslachtoffers moet voor de uitvoering hiervan een bedrag van f 6 miljoen worden geraamd. Hierdoor worden echter de kosten van verzorging van oorlogsslachtoffers met f 4 miljoen verlaagd, terwijl in 1947 ten behoeve van de pensioenen aan verzetslachtoffers nog f 2 miljoen suppletoir zal worden aangevraagd. Het bedrag van f 4 miljoen is in bovengenoemde vermindering van f 22 miljoen reeds opgenomen.

Tenslotte is als gevolg van de overbrenging van de zorg voor het krankzinnigenwezen (waaronder de twee Rijksgestichten) naar het Ministerie van Sociale Zaken thans een post opgenomen voor verpleging van arme krankzinnigen in Rijkskran-zinnigengestichten ad f 1 miljoen. Ook hier dient bij te worden vermeld, dat een zelfde bedrag alsnog voor 1947 zal worden aangevraagd.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Raming 1948 Uitgaven	f 280 042 187	
Middelen	21 311 225	
Nadelig saldo	f 258 730 962	
Raming 1947 Uitgaven	f 252 467 157	
Middelen	12 979 125	
Nadelig saldo	f 239 488 032	
Meer	f 19 242 980	

Enerzijds dient bij de beschouwing dezer cijfers rekening te worden gehouden met de omstandigheid, dat de begroting voor 1947 nog met circa f 31 miljoen zal worden verhoogd (f 21 miljoen salarisverhoging onderwijzers en f 10 miljoen wegens te lage raming van diverse artikelen) en anderzijds dat een bedrag van f 11,7 miljoen wegens bijdrage aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ingevolge artikel 168a der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* no. 240) voor 1948 overgebracht is naar hoofdstuk VII B (Financiën).

De toegestane salarisverhogingen geven voor het Lager Onderwijs een uitgaaf van ongeveer f 35 miljoen met inbegrip van ruim f 2 miljoen sociale lasten.

De hogere uitgaven voor het Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs van ruim f 3,5 miljoen zijn voornamelijk het gevolg van een grotere bijdrage van het Rijk aan de gemeenten in de kosten van het gemeentelijk onderwijs, het verlenen van subsidie aan de gemeenten Amsterdam, s-Gravenhage en Rotterdam voor hun middelbare scholen en de vermeerdering van het aantal gesubsidieerde scholen.

In verband met o.a. de onafwijsbaar noodzakelijke stichting van nieuwe scholen voor nijverheidsonderwijs aan jongens en meisjes, moet rekening worden gehouden met hogere uitgaven voor dit onderwijs tot een bedrag van ongeveer f 4 miljoen.

De aanwas van de studenten aan universiteiten en hogescholen, de eisen die na de oorlog aan deze instellingen worden gesteld, de reorganisatie van het tandheelkundig onderwijs

en het zuiver wetenschappelijk onderzoek, maken het noodzakelijk dat voor het Hoger Onderwijs bijna f 7 miljoen meer wordt geraamd. Hierbij dient te worden vermeld, dat ten behoeve van het Hoger Onderwijs voor 1947 nog een supplettoire verhoging is te verwachten van ruim f 4 miljoen.

Ten einde het behoud van de monumenten in die mate als voor de oorlog te kunnen bevorderen is een veeljarenplan ontworpen om de ontstane achterstand op dit gebied in te halen. Mede door aanzienlijke prijsstijging van materialen is een verhoging van f 1,5 miljoen geraamd.

De kosten voor de Radio zullen ongeveer f 1,2 miljoen hoger zijn dan in 1947, waarbij dan is rekening gehouden met een supplettoire verhoging van de begroting van dat jaar met f 3,4 miljoen. Het totaal der kosten kan geheel uit de te verwachten opbrengst van de luisterbijdragen worden gedekt, die onder de middelen zijn opgenomen.

Voor de bescherming van de jeugd is voor 1948 een hoger bedrag geraamd. Voor subsidien aan instellingen en verenigingen, werkzaam op het gebied van de vrije jeugdvorming wordt thans f 1,2 miljoen geraamd (1947 memorie) en voor subsidieten behoeve van de niet georganiseerde jeugd wordt f 750 000 meer gevraagd.

De vermeerdering der middelen vindt overwegend haar oorzaak in verhoging der luisterbijdragen met f 4,7 miljoen en hogere ontvangst van college- en examengelden van ruim f 2 miljoen.

VII A. 1. Nationale Schuld.

Raming 1948 Uitgaven	f 609 997 080	
Middelen	44 517 398	
Nadelig saldo		f 565 479 682
Raming 1947 Uitgaven	f 779 510 135	
Middelen	43 244 650	
Nadelig saldo		736 265 485
Minder		f 170 785 803

De daling wordt overwegend veroorzaakt door de gevolgen van de conversie in 1947 van een deel der geconsolideerde Staatsschuld en de omstandigheid, dat de voldoening van de bijzondere heffingen met Staatsschuld kan geschieden.

Als resultaat van beide factoren vertonen de rente en overige lasten der binnenlandse gevestigde schuld ten opzichte van 1947 een daling van ruim f 32 miljoen, terwijl de amortisatie en aflossing van gevestigde schuld een vermindering van ruim f 195 miljoen te zien geeft.

Daartegenover is de post voor rente en kosten van langlopende buitenlandse credieten met f 19,7 miljoen gestegen en is voor rente en kosten van vlottende schuld binnenland en buitenland respectievelijk f 14,7 miljoen en f 6,9 miljoen meer uitgetrokken.

Tengevolge van de voortgang in de registratie der oorlogsschade aan roerende en onroerende goederen vertoont de raming der renteverplichtingen aan oorlogsschadegerechtigden een stijging van ruim f 20 miljoen.

VII B. Financiën.

Raming 1948 Uitgaven	f 126 503 497	
Middelen	2 563 953 095	
Voordelig saldo		f 2 437 449 598
Raming 1947 Uitgaven	f 104 451 158	
Middelen	2 254 953 214	
Voordelig saldo		2 150 502 056
Meer		f 286 947 542

Hierbij moge worden gewezen op enige wijzigingen welke op het begrotingstekort geen invloed uitoefenen. De stijging van de raming der uitgaven van deze dienst van 1948 t.o.v. de raming voor 1947 met f 22 miljoen is voor het grootste

deel het gevolg van een tweetal wijzigingen van administratieve aard, te weten, de omstandigheid, dat de jaarlijkse bijdrage aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ingevolge artikel 168a der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* no. 240) voor 1948 in zijn geheel ten laste van dit hoofdstuk is gebracht en voorts, dat de raming der personele en materiële lasten van het Commissariaat voor Oorlogsschade met inbegrip van de Schade Enquête Commissies in afwijking van vorige jaren thans in de Buitengewone Dienst onder de groep uitgaven van aflopend karakter is opgenomen. De eerste factor deed de raming der uitgaven met ruim f 22 miljoen stijgen, terwijl de tweede een daling tweegbracht van f 5 miljoen.

De slotuitkering aan het Gemeentefonds geeft een vermindering van ruim f 5 miljoen t.o.v. de raming 1947 te zien, welke vermindering echter op het saldo der Gehele Dienst geen invloed uitoefent, daar deze post bij de Kapitaalsontvangsten met eenzelfde bedrag voorkomt.

De rente en aflossing van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet, welke in 1947 onder de middelen van dit hoofdstuk voorkwamen, zijn overgebracht naar hoofdstuk IX A (Wederopbouw en Volkshuisvesting).

Het personeelsartikel van de Dienst der Belastingen (artikel 112) geeft een verhoging te zien van f 5 miljoen, welke in haar geheel een gevolg is van de intussen ingetreden verbetering van de salarissen.

Het grootste deel van de middelen van dit hoofdstuk wordt gevormd door de opbrengst der belastingen. Een specificatie der geraande opbrengsten voor 1948 en 1947 wordt hierna gegeven, waarbij tevens een kolom is opgenomen, aangevende de herziene raming voor 1947, zoals deze is opgenomen in bijlage II.

Geraande opbrengst der belastingen.
(in miljoenen guldens)

	Raming voor 1948	Herziene raming voor 1947	Raming voor 1947
Inkomstenbelasting (na aftrek van voorheffingen)	680.0	570.0	660.0
Vermogensbelasting van natuurlijke personen	50.0	91.5	90.0
Vermogensbelasting voor lichamen	—	16.0	36.0
Vennootschapsbelasting	110.0	140.0	140.0
Loonbelasting	360.0	400.0	340.0
Dividendbelasting	20.0	15.0	11.0
Commissarissenbelasting	2.2	2.0	1.0
Voorheffing op in het buitenland geaccu- muleerde inkomsten	—	2.0	2.0
Vereveningsheffing	170.0	160.0	150.0
Herkapitalisatiebelasting en superdivi- dendbelasting	Mem.	Mem.	Mem.
Motorrijtuigenbelasting	23.0	23.0	20.0
Bijzondere wijnbelasting	0.5	0.4	0.4
Invoerrechten	183.0	53.0	120.0
Statistiekrecht	5.0	4.5	1.3
Accijns op zout	7.0	7.0	7.0
Accijns op wijn	1.2	1.0	0.8
Accijns op gedistilleerd	51.8	52.0	30.0
Accijns op bier	27.0	25.0	32.0
Accijns op suiker	56.0	57.0	23.0
Accijns op tabak	150.0	130.0	120.0
Belasting op gouden en zilveren werken	0.9	0.8	0.6
Omzetbelasting	535.0	457.0	330.0
Rechten van zegel	15.0	12.0	10.0
Rechten van registratie	22.0	20.0	20.0
Rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking	68.0	60.0	60.0
	2.537.6	2.299.2	2.205.1

Voor toelichtingen op de ramingen der opbrengsten der be-
lastingen moge worden verwezen naar de Memorie van Toe-
lichting behorende bij de Ontwerp-Middelenwet.

VIII A. *Orlog.*

Raming 1948 Uitgaven	f 242 851 715	
Middelen	1 460 533	
Nadelig saldo		f 241 391 182
Raming 1947 Uitgaven	f 226 287 800	
Middelen	1 532 780	
Nadelig saldo		224 755 020
Meer	f 16 636 162	

Hoewel in tegenstelling met vorige jaren een afzonderlijke vergelijking is gemaakt tussen de Gewone Diensten en de Buitengewone Diensten, is het niet te vermijden, dat bij de hieronder volgende toelichtingen van de diensten over en weer verwijzingen moeten plaats vinden.

De uitgaven voor bureel- en administratiekosten zijn op de Gewone Dienst f 2 miljoen en op de Buitengewone Dienst I f 2,7 miljoen hoger geraamd. Dit is deels het gevolg van prijsverhogingen, deels van een te lage raming voor 1947. Voor deze uitgaven is voor 1947 een suppletore verhoging van f 4,1 miljoen te verwachten, welke in hoofdzaak wordt veroorzaakt door de hogere kosten van verzending van post naar en van Nederlandsch-Indië.

De militaire pensioenen zijn in totaal met f 3,6 miljoen verhoogd zulks op grond van de laatste wijziging van de Pensioenwet voor de Landmacht van 4 Augustus 1947 (*Staatsblad* no. H 292).

Voor 1947 dient ten gevolge van deze wetswijziging nog met een suppletore verhoging rekening te worden gehouden van bijna f 7 miljoen, waarvan ruim f 5 miljoen betrekking heeft op 1946.

De bezoldiging van het burgerpersoneel is toegenomen met f 6,7 miljoen op de Gewone Dienst en f 1,2 miljoen op de Buitengewone Dienst I, welke verhoging het gevolg is van de m.i.v. 1 januari 1947 ingevoerde reorganisatie en de vervanging van een aantal militairen, die administratieve arbeid verrichten, door een kleiner aantal burgers, waardoor het burgerpersoneel in 1948 groter zal zijn dan in 1947.

Ten gevolge van eerdervermelde oorzaken zal de bezoldiging van het burgerlijk personeel voor 1947 nog met f 10,7 miljoen suppletor dienen te worden verhoogd.

De bezoldiging van het militair personeel in Nederland is voor 1948 met f 1,2 miljoen op de Gewone Dienst toegenomen, waartegenover een vermindering staat van f 2,8 miljoen op de Buitengewone Dienst. Voor 1947 dient nog rekening te worden gehouden met de suppletore verhoging van f 21,9 miljoen op de Gewone Dienst, veroorzaakt door de vertraagde uitzending van troepen naar Indië.

Bij de beoordeeling van de uitgaven voor voeding, welke voor 1948 practisch gelijk zijn aan die van de begroting 1947, dient nog in aanmerking te worden genomen, dat een suppletore aanvraag van bijna f 14 miljoen als gevolg van prijsstijgingen en een grotere legersterkte voor 1947 dan de geraamde nodig zal zijn.

Ten aanzien van de verdeling der militaire uitgaven tussen Nederland en Nederlandsch-Indië wordt opgemerkt, dat het in de bedoeling ligt zo spoedig mogelijk tot een definitieve vaststelling van ieders aandeel te geraken.

VIII B. *Marine.*

Raming 1948 Uitgaven	f 157 965 889	
Middelen	5 103 000	
Nadelig saldo		f 152 862 889
Raming 1947 Uitgaven	f 302 807 220	
Middelen	5 318 200	
Nadelig saldo		297 489 020
Minder	f 144 626 131	

De scherpe daling van het totaalcijfer van de Gewone Diensten opzichte van 1947 geeft in de eerste plaats weer de opvatting dat — onvoorziene omstandigheden voorbehouden — in 1948 in Indonesië een situatie zal zijn ontstaan, waarbij de zuiver politionele taak wederom in handen gegeven kan worden van de organen der Nederlandsch-Indische Regering.

De exploitatiekosten van de in Nederlandsch-Indië aanwezige vloot zijn door middel van aftrekposten, ten laste van de Indische begroting gebracht en buiten het totaal van deze begroting gehouden. Het streven naar de uiterste soberheid heeft ertoe geleid dat slechts gelden zijn uitgetrokken voor de meest noodzakelijke vervanging van materieel, terwijl voor de aanschaffing van vliegtuigen geen nieuwe gelden zijn aangevraagd.

De wederopbouw van de marine-basis Den Helder is ter hand genomen, teneinde de Koninklijke Marine in staat te stellen wederom geleidelijk haar intrek in deze basis te doen nemen.

Wat het Loodswezen betreft worden gelden aangevraagd voor de noodzakelijke vervanging van materieel, terwijl door de Hydrografische Dienst de opnamewerkzaamheden wederom met kracht ter hand zijn genomen.

Wat betreft de middelen wordt erop gewezen, dat met ingang van 15 Juni 1947 de loodsgelden op het maximum-tarief zijn gebracht, waardoor voor 1948 een belangrijk hogere opbrengst is geraamd.

IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting.

Raming 1948 Uitgaven	f	55 912 378	
Middelen		42 899 876	
Nadelig saldo	f	13 012 502	
Raming 1947 Uitgaven	f	60 281 456	
Middelen		14 052 894	
Nadelig saldo		46 228 562	
Minder	f	33 216 060	

De belangrijkste verlaging (bijna f 18 miljoen) betreft de Dienst Uitvoering Werken en vindt haar oorzaak in de omstandigheid, dat naar wordt verwacht, het aantal in 1948 te werk te stellen arbeiders op 9000 kan worden gesteld tegenover 15000 voor 1947.

Tegenover deze verlaging staan enkele verhogingen. Het aandeel door het Rijk bij te dragen in de exploitatietekorten der woningwetwoningen is voor 1948 f 5,3 miljoen hoger geraamd dan voor 1947. Deze exploitatietekorten zijn tengevolge van de aanmerkelijk gestegen bouwkosten van de woningen gebouwd in en na 1945, aanzienlijk hoger dan voordien het geval was. De bijdragen aan gemeenten ter verbetering en splitsing van bestaande woningen zijn ten opzichte van 1947 met f 2 miljoen verhoogd. Het ligt n.l. in de bedoeling een regeling te treffen, waarbij met betrekkelijk geringe kosten een niet onbelangrijke verbetering der huisvestingsmogelijkheden zal kunnen worden verkregen. Hierbij zal een premie worden verleend als bijdrage in de kosten verbonden aan het splitsen van een woning in een dubbele woning.

De personeels- en de algemene uitgaven van de Rijksgebouwendienst, welke rechtstreeks in deze begroting tot uitdrukking komen, hebben voor 1948 ten opzichte van 1947 een verhoging ondergaan van f 3,4 miljoen. Enerzijds is dit het gevolg van het feit, dat in afwijking van voorgaande jaren de algemene kosten van deze dienst voor 1948 niet als aandeel in deze kosten over de andere hoofdstukken van de Rijksbegroting zijn verdeeld, terwijl anderzijds een voorgenomen reorganisatie van deze dienst aanleiding heeft gegeven tot een uitbreiding.

De hogere raming van de middelen (f 28,9 miljoen hoger dan voor 1947) is hoofdzakelijk gelegen in het feit, dat de aflossingen en de rente-opbrengst van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet (welke voor 1948 respectievelijk op f 11,4 miljoen en f 16,5 miljoen zijn geraamd) nu in dit hoofdstuk voorkomen. In voorgaande jaren werd deze post onder hoofdstuk VII B (Financien) opgenomen.

IX B. Verkeer en Waterstaat.

Raming 1948 Uitgaven	f	122 965 295	
Middelen		4 030 097	
Nadelig saldo	f	118 935 198	
Raming 1947 Uitgaven	f	104 144 482	
Middelen		3 373 083	
Nadelig saldo		100 771 399	
Meer	f	18 163 799	

De bijdrage van het Rijk tot dekking van het tekort van het Spoorwegpensioenfonds moest ruim f 6 miljoen hoger worden geraamd. De op 1 Maart 1946 ingegane algemene renteverlaging van langlopende overheidsleningen van 4 % tot 3 % heeft tot gevolg, dat de inkomsten uit beleggingen van het fonds aanzienlijk zijn teruggelopen en het tekort dienovereenkomstig is toegenomen. Ten aanzien van de afdeling Burgerlijke Luchtvaart, waarvoor bijna f 2 miljoen meer is geraamd, zij opgemerkt, dat dit een gevolg is van de nog steeds toenemende intensiteit van het luchtverkeer.

Het voor deelneming in de kosten van exploitatie der luchtvaartterreinen benodigde bedrag kon voor 1948 f 1 miljoen lager worden geraamd, mede in verband met een te verwachten verhoging der landingstarieven.

De voor de Rijkswaterstaat benodigde bedragen moesten voor 1948 ruim f 12 miljoen hoger worden geraamd. De ernstige achterstand in de onderhoudswerken als gevolg van de oorlogsomstandigheden kon nog slechts in zeer onvoldoende mate worden ingehaald. Aangezien het verder uitstellen van noodzakelijke werkzaamheden gevaar voor calamiteiten zou opleveren, kan voorziening in het komende jaar niet achterwege worden gelaten.

Voorts is de bijdrage aan de provincie Friesland in de kosten van aanleg van het gedeelte van het kanaal Groningen—IJsselmeer in die provincie gelegen, voor 1948 f 2,8 miljoen hoger gesteld dan voor 1947, teneinde deze voor de economische ontwikkeling van Friesland belangrijke kanaalverbetering zo spoedig mogelijk te kunnen voltooien.

De uitkeringen aan de provinciën gezamenlijk, als bedoeld in artikel 3 van de Wet tot instelling van een Verkeersfonds, welke uitkeringen zijn gebaseerd op de opbrengst van de Motorrijtuigenbelasting, moesten in verband met een hoger geraande opbrengst van deze belasting, in totaal f 3,4 miljoen hoger worden gesteld. Opgemerkt wordt hierbij, dat intussen is gebleken, dat de raming voor 1947 te laag is en terzake een supplettoire verhoging moet worden verwacht van ongeveer f 3 miljoen.

Voor de Afdeling Zeescheepvaart kon in totaal f 0,7 miljoen minder worden uitgetrokken. Aangenomen wordt, dat de uitkering aan de Stichting Week- en Maandbrieven in 1948 f 1 miljoen minder zal kunnen bedragen. Daartegenover zullen de uitkeringen aan vaarplichtig geweest zijnde zeelieden, die de 60-jarige leeftijd hebben bereikt, en hun nabestaanden f 0,4 miljoen meer vragen.

X. Economische Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f	39 352 500	
Middelen		9 071 100	
Nadelig saldo			f 30 281 400
Raming 1947 Uitgaven	f	28 794 600	
Middelen		5 140 580	
Nadelig saldo			f 23 654 020
Meer	f	6 627 880	

De gestadige voortgang van het herstel der buitenlandse handelsbetrekkingen, het voeren van besprekingen ter voorbereiding van handelsverdragen en het verzamelen van gegevens terzake maakten nog een uitbreiding van het Directoraat-Generaal voor de Buitenlandse Economische Betrekkingen, alsmede van de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer noodzakelijk, waardoor ruim f 1 miljoen meer moest worden geraamd.

Ook moest de bijdrage aan het Algemeen Mijnerwerfsonds met f 4,5 miljoen worden verhoogd als gevolg van de herziening der mijnwerkerspensioenen.

De toename van het handelsvolume is oorzaak, dat de middelen der bij de in- en uitvoer ingeschakelde diensten ruimer vloeten, waardoor de verhoging der uitgaven ruimschoots wordt opgevangen. Uiteraard hangen deze inkomsten, wat de invoer betreft, samen met het bedrag aan vreemde valuta dat in 1948 voor invoer ter beschikking kan worden gesteld.

Met het oog op de nog noodzakelijke stimulering van het bedrijfsleven bleek het niet mogelijk bepaalde uitgaven, die hiernede verband houden, te verlagen. De uitgaven, die uitvoelisel zijn van de gevolgte industriepolitiek, moeten even-

eens nog zolang plaats vinden, tot de achterstand uit de bezettingsjaren is overwonnen.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Raming 1948 Uitgaven	f	97 690 528	
Middelen		9 346 817	
Nadelig saldo	f	88 343 706	
Raming 1947 Uitgaven	f	113 569 585	
Middelen		10 434 160	
Nadelig saldo		103 135 425	
Minder	f	14 791 719	

Alhoewel een vergelijking der cijfers tot een gunstige conclusie zou kunnen leiden, moge echter worden opgemerkt, dat de uitgaven op de Gewone Dienst voor vrijwel alle afdelingen een stijging vertonen. Slechts door een aanzienlijk lagere raming van uitgaven voor de cultuurtechnische werken heeft een vergelijking dit gunstige beeld kunnen krijgen. Overigens zij ten aanzien van deze lagere raming opgemerkt, dat de werkzaamheden onverminderd voortgang zullen vinden, waartoe overschotten van vorige jaren als compensatie zullen dienen.

Indien de Nederlandse landbouw zich in de toekomst zal willen handhaven zal het nodig zijn de productiekosten aanzienlijk te verlagen, terwijl men daarnaast zal moeten trachten oude afzetgebieden te verruimen en nieuwe te creëren, hetgeen zowel voor binnen- als buitenland geldt.

Reeds werd van verschillende zijden melding gemaakt van mechanisatie- en rationalisatieplannen in de landbouw.

Willen deze plannen echter kans van slagen hebben dan zal men de boeren intensiever moeten adviseren, voorlichten en instrueren. Daartoe zal men op breder basis onderzoeken moeten verrichten.

Doch ook het onderwijs zal zich aan de gewijzigde inzichten moeten aanpassen. Tevens zal door de grote behoefte aan onderwijs het aantal cursussen en scholen verder moeten worden uitgebreid.

Deze plannen vinden hun weerslag in een verhoging van de ramingen voor onderwijs (f 2,8 miljoen), proefnemingen en onderzoeken (inclusief T.N.O.) (f 1,8 miljoen) en de verschillende voorlichtingsdiensten (f 1,4 miljoen).

Een onjuiste prognose van de productie en afzet van vaccin door het Staatsreagentschap voor onderzoekingsinstituut voor het jaar 1947 maakte het noodzakelijk voor 1948 f 2 miljoen minder middelen te ramen.

Voor uitvoering van cultuurtechnische werken, uit te voeren in z.g. „vrij werk”, wordt voor 1948 f 21,5 miljoen minder uitgetrokken dan voor 1947, aangezien de financiering kan geschieden door gebruik te maken van overschotten van vorige dienstjaren.

De kosten van de organen belast met de uitvoering van de Landbouwcrisiswet 1933 zijn de jaren door steeds ten laste van de begroting van het Landbouwcrisisfonds gebracht. Om echter het karakter van het Landbouwcrisisfonds als Egalisatiefonds beter tot zijn recht te doen komen zijn de apparataskosten naar dit hoofdstuk overgebracht.

Door samensmelting van verschillende organen heeft men een bezuiniging van f 0,8 miljoen weten te bereiken. In de begroting voor 1947 was rekening gehouden met een aanmerkelijke inkrimping van de Centrale Contrôledienst en van het apparaat der Provinciale Voedselcommissarissen. Door de onvoorziene slechtere situatie op voedingsgebied is deze inkrimping echter beperkt, waardoor het ook nodig zal zijn voor 1947 suppletoir verhoging aan te vragen. Als de controle op de productie en distributie scherper zal worden dan deze thans is, zullen zowel voor 1947 als voor 1948 daarenboven nog extra bedragen nodig zijn.

De urgentie om de import van voedingsmiddelen zeker te stellen tezamen met de hierboven geschetste noodzaak onze afzetgebieden in het buitenland te behouden en zo mogelijk uit te breiden hebben er toe geleid de speciale agrarische buitenlandse vertegenwoordiging met enige posten uit te breiden, terwijl tevens de mogelijkheid onder ogen moet worden gezien nog enige posten te moeten vestigen.

Het regelmatig internationaal overleg op voedselgebied en de in verband met onze rationalisatieplannen noodzakelijke buitenlandse oriëntatie eisen hogere uitgaven dan in 1947 zijn geraamd, zodat voor 1948 f 0,5 miljoen meer voor deze doeleinden is uitgetrokken.

XII. Sociale Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f 230 499 815	
Middelen	5 220 450	
Nadelig saldo		f 225 279 365
Raming 1947 Uitgaven	f 124 249 687	
Middelen	3 252 655	
Nadelig saldo		120 997 032
Meer	f 104 282 333	

Van overheersende invloed op deze totale verhoging zijn de kosten van de noodvoorziening voor ouden van dagen, welke voor 1948 worden geraamd op f 150 miljoen. Alin of meer verband hiernede houden de vermindering inzake de bijdragen aan het Invaliditeits- en Onderdomstonds ad f 45 miljoen en die, inzake de bijzondere toelagen op de sociale verzekerings-rente ad f 10 miljoen. Aangezien de noodvoorziening voor ouden van dagen reeds op 1 October 1947 in werking treedt, zal voor dit jaar nog een bedrag suppletoir moeten worden aangevraagd.

Voor de uitkeringen bij bevalling wordt, als gevolg van de sterke stijging welke het aantal geboorten te zien geeft, een verhoging noodzakelijk geacht van f 2 miljoen.

De bijdragen van het Rijk wegens subsidien in de kosten van vruchtgeldregelingen waren in 1947 onder de uitgaven van aflopend karakter begroot, zodat deze vermeerdering van de Gewone Dienst met f 5 miljoen op een verschuiving berust. Deze uitgaven werden voorts ten opzichte van 1947 f 2 miljoen lager geraamd, in verband met de mogelijkheid van verder toenemende werkgelegenheid.

Een zelfde geval van verschuiving doet zich voor bij verscheidene uitgaven inzake de Sociale Bijstand, waardoor de Gewone Dienst vermeerdert met f 16 miljoen.

Bij deze verschuiving moet er rekening mede worden gehouden, dat de uitgaven ten behoeve van overbruggings- en andere uitkeringen aan werkloze arbeiders met f 15 miljoen, ruim f 5 miljoen hoger zijn geraamd dan in 1947.

Voor 1947 zal echter, als gevolg van de abnormaal ongunstige winter, bij suppletoire begroting een verhoging tot f 60 miljoen worden aangevraagd. Voor 1948 is op een herhaling van een zo ongunstige winter niet gerekend.

Voorts kon voor de opleiding bij de Rijkswerkplaatsen voor vakontwikkeling f 8 miljoen minder worden geraamd. Ook op de kosten van scholing, her- en omscholing in bedrijven kan een vermindering worden toegepast van f 4 miljoen.

Door reorganisatie van de gewestelijke arbeidsbureaux, welke reeds grotendeels zijn beslag heeft gekregen, worden de personeelsuitgaven ten opzichte van 1947 f 1 miljoen lager geraamd.

Tot een goed begrip van zaken dient tenslotte rekening te worden gehouden met de overgang vanaf 1 januari 1947 van het Krankzinnigenwezen van het Departement van Binnenlandse Zaken naar dat van Sociale Zaken.

Als gevolg van een sterke uitbreiding der werkzaamheden op het gehele terrein van de volksgezondheid, zullen de totaal uitgaven daarvan ten opzichte van 1947 met ongeveer f 2,8 miljoen toenemen. De hiertegenoverstaande middelen zullen echter naar raming ongeveer f 2,1 miljoen meer bedragen.

XIII. Overzeese Gebiedsdelen.

Raming 1948 Uitgaven	f 8 441 293	
Middelen	906 394	
Nadelig saldo		f 7 534 899
Raming 1947 Uitgaven	f 6 694 423	
Middelen	896 839	
Nadelig saldo		f 5 797 584
Meer	f 1 737 315	

Voor subsidie aan het Centraal Bureau N.I.W.I.N. is, wat het aandeel van dit Ministerie betreft, ruim f 47 000 minder uitgetrokken dan vorig jaar.

Voor de Afdeling II (Militaire Zaken) is ruim f 1,4 miljoen meer opgevoerd dan in de begroting 1947. Deze stijging is het resultaat van een aanvankelijk nodig geachte verhoging van pl.m. f 3 300 000 in verband met een voor de begroting 1947 verkeerd gekozen grondslag (Suriname) en de onvoldoende ter beschikking staande gegevens (Curaçao), alsmede een op het totaal dezer militaire uitgaven aangebrachte bezuiniging van 25 %. Er dient echter rekening mede te worden gehouden, dat de begroting 1947, voor zover zij op deze afdeling betrekking heeft, suppletoir zal moeten worden verhoogd met een bedrag van f 2 300 000.

De afdeling IV (Publiek contact) onderging een verhoging van ruim f 103 000 hetgeen voornamelijk verband houdt met de overgang van een gedeelte van het technische apparaat van de Regeeringsvoorlichtingsdienst naar het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen.

In verband met de nieuwe structuur van het Koninkrijk is een afdeling „Staatsrechtelijke Hervormingen Overzeese Gebiedsdelen” opgericht, waarvoor f 66 805 is uitgetrokken (1947 nihil) ; voor 1947 zal echter een bedrag van rond f 55 000 nodig zijn, waarmee de begroting voor dat jaar suppletoir zal dienen te worden verhoogd.

3. Nadere beschouwing van de Buitengewone Dienst (Uitgaven en middelen van aflopend karakter).

Ten laste van deze dienst worden gebracht de uitgaven, voortvloeiende uit de bijzondere tijdsomstandigheden, zoals de uitgaven voor de expeditie voor herstel van orde en rust in Indië, die voor de wederopbouw, het landbouwherstel, de bemoeiing met distribute- en prijsregeling, de bijzondere rechtspleging e.d. In afwijking van vorige jaren worden voor 1948 de bedragen voor herstel van oorlogsschade aan Rijks eigendommen ook onder deze dienst gebracht. Sinds 1945 kwamen deze ten laste van de Kapitaalsuitgaven.

In de hieronder opgenomen staat zijn opgenomen de cijfers van de ontwerp-begroting 1948 en die van de begroting 1947, omgewerkt naar de gewijzigde opstelling voor 1948.

Uitgaven en middelen van aflopend karakter.
(in miljoenen guldens.)

Hoofdstuk der Begroting	1948		1947	
	Uitg.	Midd.	Uitg.	Midd.
IV Justitie	46,9	15,1	90,0	19,2
V Binnenlandse Zaken	3,8	—	18,6	—
VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	3,1	—	3,2	—
VII A1 Nationale Schuld	17,3	—	9,7	—
VII A2 Buitengewone aflossing Nationale Schuld	3000,0	3000,0	—	—
VII B Financien	510,4	1,0	732,0	102,5
VIII A Oorlog	207,7	—	279,9	0,1
VIII B Marine	44,2	—	15,4	—
IX A Wederopbouw en Volkshuisvesting	55,9	2,6	108,6	0,3
IX B Verkeer en Waterstaat	39,5	—	37,1	—
X Economische Zaken	82,8	27,1	55,9	26,1
XI Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	40,4	7,8	56,5	12,0
XII Sociale Zaken	0,8	0,6	17,7	0,6
XIII Overzeese Gebiedsdelen	9,9	—	10,0	—
Totaal	4062,7	3054,2	1434,6	160,8

Ook hierbij moge voor een gedetailleerde toelichting worden verwezen naar de bij de desbetreffende hoofdstukken behorende Memoriën van Toelichting. Hieronder is, evenals dit bij de Gewone Dienst is geschied, volstaan met een bespreking van de voornaamste verschillen met de begroting voor 1947.

IV. Justitie.

Raming 1948 Uitgaven	f	46 906 050	
Middelen		15 117 000	
Nadelig saldo	f		31 789 050
Raming 1947 Uitgaven	f	89 974 842	
Middelen		19 172 000	
Nadelig saldo			70 802 842
Minder	f	39 013 792	

De verlaging vindt haar oorzaak in de omstandigheid, dat voor 1948 met een belangrijk lager aantal in gevangenis en kampen op te nemen politieke delinquenten is gerekend, waardoor f 4,8 miljoen minder kan worden uitgetrokken. Waar de bijzondere jeugdzorg in 1948 zich vrijwel uitsluitend zal beperken tot de jeugdige politieke delinquenten is ten opzichte van 1947 een lagere raming met f 5,3 miljoen mogelijk. Wat betreft de Bijzondere Rechtspleging kan met ruim f 33 miljoen minder worden volstaan, omdat de Tribunaal en eind 1947 zullen worden opgeheven en de Bijzondere Gerechtshoven en de Hoge Raad van Cassatie hun arbeid vermoedelijk in 1948 zullen beëindigen. Voorts wordt de P.R.A. in 1947 grotendeels geliquideerd, terwijl het aantal kampen sterk kan worden verminderd.

In verband met een en ander vertonen de middelen verkregen uit opbrengst van tewerkstelling en boeten ten opzichte van 1947 een daling van ruim f 3 miljoen. De kosten van het Herstel Rechtsverkeer geven t.o.v. de raming 1947 een stijging te zien, waarbij evenwel moet worden gerekend met de omstandigheid, dat deze oorspronkelijke raming suppletor met ruim f 3 miljoen zal moeten worden verhoogd.

Gerekend is ten slotte op een geleidelijke daling van het aantal oorlogspleegkinderen door het treffen van definitieve voorzieningen te hunnen aanzien, waardoor met een lager bedrag kan worden volstaan.

V. Binnenlandse Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f	3 800 000	
Middelen		10 000	
Nadelig saldo	f		3 790 000
Raming 1947 Uitgaven	f	18 567 000	
Middelen		—	
Nadelig saldo			18 567 000
Minder	f	14 777 000	

Deze besparing is voornamelijk bereikt door een lagere raming van de uitkeringen en de vergoedingen aan evacués en aan overige oorlogsslachtoffers. Het probleem van de re-évacuatie zal naar mag worden verwacht, in 1948 geheel tot oplossing komen, terwijl ook de totstandkoming van de noodvoorziening voor ouden van dagen tot de vermindering heeft medegewerkt.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Raming 1948 Uitgaven	f	3 089 000	
Middelen		—	
Nadelig saldo	f		3 089 000
Raming 1947 Uitgaven	f	3 169 320	
Middelen		—	
Nadelig saldo			3 169 320
Minder	f	80 320	

Tegenover de verlaging van het artikel voor herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade, staat de opening van een nieuw artikel voor onderwijs aan uit de overzeese gebiedsdelen gerepatrieerde jeugd.

De bijzondere uitgaven t.b.v. arbeiders tewerkgesteld in getroffen gebieden i.v.m. het herstel en de wederopbouw zijn voor 1948 f 16 miljoen lager geraamd, omdat bestoden werd alleen huisvestings-, reiskosten etc. te vergoeden aan in de provincie Zeeland tewerkgestelde arbeiders. Voor de elders tewerkgestelde arbeiders worden deze kosten in de aanbestedingsbedragen ingecalculleerd.

Doordat op het voor 1947 geraamde bedrag voor herstel van aan het Rijk en andere publiekrechtelijke lichamen toebehorende eigendommen in de Wieringermeer aanzienlijke overschotten worden verwacht, welke t.z.t. naar de dienst 1948 zullen worden overgebracht, is de betreffende post voor 1948 memorte geraamd.

Hetzelfde geldt voor de kosten van puinruiming.

De ramingen voor de publieke werken in Rotterdam zijn tot een minimum beperkt (f 7,6 miljoen beneden die voor 1947).

De raming van de uitgaven verbonden aan het taxeren van oorlogsschade vertoont een teruggang van f 2,1 miljoen, tengevolge van de verwachting, dat in 1947 vrijwel met deze taxatie zal worden gereed gekomen.

Ten aanzien van de bijdragen aan gemeenten ter voorziening in het exploitatietekort ten behoeve van de bouw door particuliere bouwers valt het volgende te vermelden. De raming voor 1948 is f 2 miljoen lager dan voor 1947, omdat nu bekend is, dat de eerste woningen, welke gebouwd zijn krachtens de Financieringsregeling Nieuwbouw 1947 eerst in het laatste kwartaal 1947 gereed komen. In verband hiermede kan ook het voor 1947 geraamde bedrag tot f 500 000 worden teruggebracht.

Ten slotte worden de bijdragen in lonen etc. verbonden aan tewerkstelling van politieke gevangenen door de Dienst Uitvoering Werken voor 1948 f 1,7 miljoen lager geraamd dan die voor 1947.

IX B. Verkeer en Waterstaat.

Raming 1948 Uitgaven	f	39 472 500
Middelen	—	

Nadelig saldo	f	39 472 500
Raming 1947 Uitgaven	f	37 142 950
Middelen	—	

Nadelig saldo	37 142 950
---------------------	------------

Meer	f	2 329 550
------------	---	-----------

De schadevergoedingen, voortvloeiende uit de Zee- en Luchtvaartverzekeringswet 1939 zijn in deze begroting f 5 miljoen hoger gesteld dan de oorspronkelijke raming voor 1947. Laatstgenoemde raming is evenwel aanzienlijk te laag gebleken; een suppletore begroting van f 15 miljoen voor dit onderdeel moet worden verwacht. Ten opzichte van de totaal te verwachten uitgaven voor 1947 vertoont de raming voor 1948 derhalve een belangrijke vermindering.

De uitgaven ten behoeve van de wederopbouw van de aan het Rijk toebehorende eigendommen (Rijkswaterstaat) konden voor 1948 f 2,2 miljoen lager worden geraamd.

De kosten, verbonden aan de Nederlandse Rijnvaart Missie te Duisburg, zijn, dank zij het feit, dat zij van 1 October 1947 af grotendeels ten laste van het bedrijfsleven kunnen worden gebracht, f 0,4 miljoen lager opgenomen.

X. Economische Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f	82 784 500
Middelen	27 088 500	

Nadelig saldo	f	55 696 000
---------------------	---	------------

Raming 1947 Uitgaven	f	55 887 900
Middelen	26 101 620	

Nadelig saldo	29 786 280
---------------------	------------

Meer	f	25 909 720
------------	---	------------

Door het wegvallen van enige gedistribueerde artikelen en het daarnaast invoeren van administratieve en distributie-technische vereenvoudigingen kon de raming der distributiekosten belangrijk lager worden gesteld dan voor 1947. Waar de omvang van

de agrarische sector van het distributie-apparaat (in tegenstelling tot de industriële sector) met het oog op de internationale voedselsituatie nagenoeg moet worden gehandhaafd, bleek een wijziging der kostenverdeling nodig, waardoor op dit hoofdstuk f 11 miljoen minder kon worden uitgetrokken.

Aan de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid werden enige nieuwe taken toebedeeld — b.v. ten aanzien van de productie van utilitygoederen — terwijl voorts de bemoeiingen van de Rijksbureaux bij de in- en uitvoer in sterke mate zijn toegenomen. Daarnaast vragen bepaalde afwikkelingswerkzaamheden als gevolg van buitenlandse invloeden meer tijd, dan aanvankelijk kon worden voorzien. Een aanzienlijke verlaging van de kosten van deze bureaux bleek derhalve nog niet mogelijk. Door de toeneming van het handelsverkeer kunnen de middelen echter hoger worden geraamd.

Met uitgaven voor prijs subsidies (Fonds voor de Prijspolitiek) zal in 1948 nog een bedrag van f 50 miljoen zijn gemoeid (in 1947 inclusief een in te dienen suppletieve verhoging, f 100 miljoen) daar het is gebleken, dat de toeslag op de steenkolenprijzen voor bepaalde sectoren nog moet worden gehandhaafd. De dienst van de Tuchtrechts voor de Prijzen zal in 1948 overgaan naar het Ministerie van Justitie.

Verwacht wordt dat de Zuiveringscommissies voor het bedrijfsleven tegen de aanvang van het nieuwe dienstjaar haar werkzaamheden nagenoeg zullen hebben beëindigd. Een klein bedrag moet worden geraamd met het oog op dan nog lopende hoger beroepszaken en afwikkeling.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Raming 1948 Uitgaven	f	40 383 320
Middelen		7 785 000
Nadelig saldo	f	32 598 320
Raming 1947 Uitgaven	f	56 493 800
Middelen		12 000 000
Nadelig saldo		44 493 800
Minder	f	11 895 480

Aangezien de werkzaamheden van het Centraal Distributiekantoor voor een belangrijk deel agrarische producten betreffen is de verdeling van de kosten tussen Economische Zaken en Landbouw naar evenredigheid gewijzigd, zodat op dit hoofdstuk een hogere bijdrage (f 6,6 miljoen) is opgevoerd, zonder echter van een verhoging der totale kosten te kunnen spreken.

Door het feit, dat de apparataskosten van het Landbouwcristisfonds naar dit hoofdstuk zijn overgebracht, is de bijdrage ad f 10 miljoen in de apparataskosten van het Landbouwcristisfonds komen te vervallen.

In verband met de belangrijke overschotten, welke in vorige jaren ten aanzien van de raming van uitgaven voor herbeoosing zijn ontstaan, wordt voor 1948 een memoriepost opgenomen. De hierboven genoemde overschotten zullen dienen om de uitgaven in 1948 te compenseren.

De raming van uitgaven, welke ten laste van de Hoofdstukken VII A (Nationale Schuld) en VII B (Financiën) worden gebracht, kon belangrijk worden verlaagd als gevolg van een verder afnemen van de cultuurtechnische herstelwerkzaamheden.

Het is te voorzien, dat de organisatie van de arbeidsvoorziening, zoals die door de Stichting voor de Landbouw reeds ter hand is genomen, in 1948 zodanig zal doorwerken, dat de hulp van de Overheid bij oogstwerkzaamheden in mindere mate zal behoeven te worden ingeroepen. Deze verwachting is uitgedrukt in een lagere raming van uitgaven (f 6,9 miljoen) en ontvangsten (f 4,4 miljoen).

XII. Sociale Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f	821 036
Middelen		600 000
Nadelig saldo	f	221 036
Raming 1947 Uitgaven	f	17 673 620
Middelen		600 450
Nadelig saldo		17 073 170
Minder	f	16 852 134

De verminderingen zijn hier een gevolg van de beperking van het nieuwbouwprogramma van het leger met f 22,8 miljoen en van de Luchtsrijdkrachten (inclusief de inrichting van vliegvelden) met f 11,3 miljoen waartegenover de nieuwbouw van Marechausseekazernes met f 1,1 miljoen is toegenomen. Bovendien heeft de beperking van het nieuwbouwprogramma tot gevolg gehad, dat de Gewone Dienst met f 6 miljoen is verminderd.

Tevens bleek een lagere raming mogelijk van de materiële uitgaven van de Luchtsrijdkrachten van f 11,7 miljoen en op de Gewone Dienst van f 9 miljoen, in totaal f 20,7 miljoen.

Bij supplettoire begroting zal ten aanzien van de materiële uitgaven voor 1947 van de Luchtsrijdkrachten een vermindering van f 11,4 miljoen mogelijk zijn.

VIII B. Marine.

Raming 1948 Uitgaven	f	28 310 000
Middelen	—	
Nadelig saldo	f	28 310 000
Raming 1947 Uitgaven	f	56 800 000
Middelen	—	
Nadelig saldo		56 800 000
Minder	f	28 490 000

Behoudens hetgeen is vermeld in de beschouwing over de Gewone Dienst zij er hier nog op gewezen, dat ook ten aanzien van de aan- en verbouw van gebouwen enz. de uiterste soberheid in acht is genomen.

IX. A. Wederopbouw en Volkshuisvesting.

Raming 1948 Uitgaven	f	248 020 000
Middelen		193 300
Nadelig saldo	f	247 826 700
Raming 1947 Uitgaven	f	164 004 000
Middelen		77 645
Nadelig saldo		163 926 355
Meer	f	83 900 345

De kapitaalsuitgaven zijn ten opzichte van 1947 met f 84 miljoen gestegen. Deze stijging is het gevolg van een hogere raming van f 153 miljoen ten behoeve van de voorschotten ingevolge artikel 56 der woningwet en van de kosten van bouw van woningen, welke volgens andere Rijksregelingen worden gefinancierd. Hieruit blijkt, dat voortgegaan wordt met de poging de woningbouwproductie geleidelijk op te voeren.

Tegenover deze verhoging staat een vermindering ad f 57,3 miljoen, welke is verkregen door de uitkering aan het Staatsbedrijf der P.T.T. voor 1948 voor Memorie op te voeren, in afwachting van de wet op de nieuwe status van de P.T.T., waarbij de verstrekking van kapitaal niet meer uitsluitend door het Rijk zal geschieden.

IX B. Verkeer en Waterstaat.

Raming 1948 Uitgaven	f	69 602 500
Middelen		14 920 783
Nadelig saldo	f	54 681 717
Raming 1947 Uitgaven	f	40 453 750
Middelen		1 333 333
Nadelig saldo		39 120 417
Meer	f	15 561 300

De invloed van de uitbreiding van het luchtverkeer doet zich ook gelden op de Buitengewone Dienst. Voor de aanleg van luchtvaartterreinen werd f 5 miljoen meer uitgetrokken dan in 1947; de noodzakelijke bouw van een Rijksluchtvaartschool op het vliegveld Eindhoven, waarvoor in totaal f 5,5 miljoen nodig is, vraagt voor 1948 een eerste uitgaaf van f 2,4 miljoen. Ten behoeve van de luchtveerkeersbeveiliging zijn enkele gebouwen nodig, waarvoor rond f 0,7 miljoen is uitgetrokken. Om het Nationaal Luchtvaart Laboratorium in staat te stellen zijn **apparatuur uit te breiden, ten einde** daardoor aan de wederopbouw en ontwikkeling van de Nederlandse vliegtuig-industrie de noodzakelijke steun te kunnen verlenen, is het bedrag der te verstrekken lening voor 1948 f 2 miljoen hoger opgenomen dan voor 1947.

Voor de afdeling Rijkswaterstaat zullen de kapitaals uitgaven in 1948 f 21 miljoen meer bedragen dan in 1947. Hiervan komt f 11 miljoen voor rekening van de aanleg van wegen volgens het Rijkswegenplan, welk bedrag zal worden aangewend voor de uitvoering van werken, welke voor de verkeersverbetering onmiddellijk nuttig effect hebben.

Teneinde de werkzaamheden van de scheepvaartverbinding Amsterdam-Bovenrijn met voortvarendheid te kunnen voltooien is voor 1948 f 8 miljoen meer uitgetrokken dan voor 1947, welk bedrag mede in bovengenoemde f 21 miljoen is begrepen.

De landaanwinningswerken zullen ongeveer f 1 miljoen meer vragen. Onder de middelen van de afdeling Zeescheepvaart is een bedrag van f 12,6 miljoen opgenomen als uitkering van het Scheepvaartfonds.

X. Economische Zaken.

Raming 1948 Uitgaven	f	53 083 000
Middelen		2 159 000
Nadelig saldo	f	50 924 000
Raming 1947 Uitgaven	f	41 209 700
Middelen		400 000
Nadelig saldo	f	40 809 700
Meer	f	10 114 300

Voor uitgaven verband houdende met de gasvoorziening van enige kleine gemeenten werd bijna f 2 miljoen hoger geraamd. Deze uitgaven worden door de gemeenten terugbetaald. De post kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen is ruim f 10 miljoen hoger dan in 1947.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Raming 1948 Uitgaven	f	9 882 000
Middelen		2 205 000
Nadelig saldo	f	7 627 000
Raming 1947 Uitgaven	f	12 447 200
Middelen		5 200 000
Nadelig saldo		7 247 200
Meer	f	379 800

De Stichting tot het Beheren van Landbouwgronden zal in 1948 wellicht nog enige vliegvelden in eigendom vorderen om die te herstellen en te verkavelen. De voor deze vorderingen benodigde gelden kunnen worden gefinancierd uit de overschotten, welke in vorige jaren zijn ontstaan.

In het volgend overzicht van de gehele Buitengewone Dienst zijn de uitgaven, middelen en saldi niet hoofdstuksgewijs weergegeven, doch met het oog op het inzicht in de materiele inhoud van deze dienst gerangschikt naar uitgavengroepen.

Ter vergelijking zijn de cijfers van de omgewerkte begroting 1947 eveneens opgenomen.
De middelen en uitgaven van het nieuwe hoofdstuk VII A 2 (Buitengewone aflossing van Nationale schuld) zijn hierin niet vermeld.

Vergelijkend overzicht van de Buitengewone Dienst.
(in miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1948			1947		
	Uitgaven	Middelen	Nadelig Saldo	Uitgaven	Middelen	Nadelig Saldo
Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter						
<i>Expediëtie voor herstel van orde en rust in Indië en liquidatie oorlogvoering, waaronder begrepen uitgaven voor resp. inkomsten van de Geallieerden en saldo Scheepvaart-fonds</i>	281,0	0,9	280,1	350,0	2,6	347,4
<i>Steen bij de herbouw en noodhulp, waaronder verstaan de uitgaven in verband met oorlogsschade, andere schade-vergoedingen, Zee- en Luchtvaartverzekeringswet, land-bouwherstel, reconstructie van de koopvaardijvloot, energievoorziening uit Duitsland, verzorging oorlogsslachtoffers, bijzondere uitkeringen aan gemeenten, aflossing langlopende buitenlandse credieten, steun-verlening aan gesloten bedrijven, oogstwerkzaam-beden, repatriëring</i>	623,5	14,5	609,0	704,2	12,9	691,3
<i>Uitgaven in verband met de uitvoering van de wet op het consumentencrediet</i>	1,9	—	1,9	183,5	100,0	83,5
<i>Voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de weder-inschakeling van arbeiders in het productieproces, t. w. wachtgeldregelingen, overbruggingssteun en andere sociale bijstand</i>	—	—	—	16,0	—	16,0
<i>Overheidsbemoeiing met distributie en prijsregeling, t. w. C.D.K., tegemoetkoming gemeentelijke distributiekosten, Rijksbureau voor Handel en Nijverheid, prijs toeslagen, aan- en verkoop van grondstoffen en producten (hierin echter niet begrepen het nadelig saldo van het Land-bouwersifonds)</i>	99,4	23,7	75,7	77,6	26,1	51,5
<i>Bijdrage aan het Weerartsfonds Suriname</i>	8,0	—	8,0	8,0	—	8,0
<i>Bijzondere rechtspleging e.a. zuiveringsmaatregelen en herstel rechtsverkeer</i>	48,9	15,1	33,8	95,3	19,2	76,1
Totaal uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter .	1062,7	54,2	1008,5	1434,6	160,8	1273,8
Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten						
Kapitaalsverstreking en credietverlening aan Staats-bedrijven, -fondsen en -instellingen	79,3	42,5	36,8	143,1	29,2	113,9
Credietverlening aan particuliere instellingen	4,7	—	4,7	2,7	—	2,7
Aanschaffing van materiële uitrusting leger en vloot .	47,9	—	47,9	194,0	—	194,0
Overige kapitaalsposten	325,7	7,1	318,6	159,9	7,3	152,6
Nieuw-, aan- en verbouw en aankoop van gronden en op-stallen door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst	11,3	—	11,3	3,4	—	3,4
Totaal kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	468,9	49,6	419,3	503,1	36,5	466,6
Totaal Buitengewone Dienst	1531,6	103,8	1427,8	1937,7	197,3	1740,4

Rijksfondsen en -bedrijven.

Ingevolge het bepaalde in artikel 87 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) en artikel 11 der Bedrijvenwet (*Staatsblad* 1928, no. 249) worden bij de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1948 gelijktijdig ingediend de begrotingen der afzonderlijke Fondsen en Staatsbedrijven voor dat dienstjaar, te weten van:

- A. het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds;
- B. het Zuiderzeefonds;
- C. het Landbouwegalisatiefonds;
- D. het Gemeentefonds;
- E. het Scheepvaartfonds;
- F. het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf;
- G. het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;
- H. het Staatsmuntbedrijf;
- I. het Staatsvissershavenbedrijf;
- J. de Staatsmijnen in Limburg.

De resultaten dezer begrotingen, voor zoveel leidende tot uitgaven ten laste van of inkomsten ten bate van de Rijksbegroting, zijn opgenomen enerzijds in de hoofdstukken der Rijksbegroting van uitgaven, anderzijds verwerkt in de Middelen.

Voor zover daarnaast deze begrotingen nog aanleiding geven tot opmerkingen, moge het volgende dienen:

A. Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

De personeelsuitgaven zijn ten opzichte van 1947 met ruim 33 % gestegen. Deze verhoging is het gevolg van de verbetering van de salarissen, doch ook van de noodzakelijk gebleken tijdelijke personeelsuitbreidingen in verband met voorbereidende werkzaamheden inzake toe te kennen pensioenen aan betrokkenen van verzetslieden, wederom openstelling van inkoopmogelijkheid van diensttijd, algehele herziening der toegekende pensioenen.

Verwacht mag worden, dat in de toekomst, mede door de invoering van een efficiënter methode van de betaalbaarstelling der pensioenen, inkrimping van personeel mogelijk zal blijken.

B. Zuiderzeefonds.

De werkzaamheden waarvoor gelden op deze begroting worden uitgetrokken zullen zich — evenals in 1947 — in hoofdzaak beperken tot de exploitatie en verdere ontginning van de Noord-oostelijke polder en de daarmee samenhangende werken, zomede tot voorzieningen aan de Afsluitdijk. Voor de Zuidelijke polders is een gering bedrag uitgetrokken.

Daar voor de uitgifte der gronden een goede behuizing voor pachters en landarbeiders van overwegend belang is, is voor bouw en onderhoud van ontginningsboerderijen en woningen f 2,5 miljoen meer uitgetrokken dan in 1947.

De inkomsten uit de droogmaking konden, mede in verband met de grotere oppervlakte van het in cultuur gebrachte gebied ruim f 2 miljoen hoger worden geraamd.

Uit het feit, dat het beloop der uitgaven voor 1948 ruim f 16 miljoen minder bedraagt dan voor 1947 mag niet worden afgeleid, dat de werkzaamheden in vertraagd tempo of op kleiner schaal worden uitgevoerd. Het verschil tussen beide ramingen is ontstaan door de omstandigheid, dat, tengevolge van gebrek aan materialen en arbeidskrachten, op de dienstjaren 1946 en 1947 belangrijke overschotten zijn ontstaan, welke in 1948 zullen worden aangewend.

C. Landbouwegalisatiefonds.

In de Memorie van Toelichting van de begroting van het Landbouwerisfonds voor 1947 werd er melding van gemaakt, dat het in het voornemen lag de kosten van het voedselvoorzieningsapparaat uit dit fonds over te brengen naar Hoofdstuk XI der Rijksbegroting (Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening) en het fonds als egalisatiefonds te doen voortbestaan.

Dit voornemen is in de begroting voor 1948 ten uitvoer gebracht. Een ontwerp van wet, waarin de voor de bovenvermelde veranderde structuur van het fonds nodige wijzigingen in de Landbouweriswet worden aangebracht, is in voorbereiding. Het nadelig saldo voor 1947 bedraagt, indien voor 1947 wordt rekening gehouden met de voor 1948 geplande opstelling, f 282 955 000.

Voor 1948 bedraagt het nadelig saldo f 498 235 000. Hierbij moet er rekening mede worden gehouden, dat het nadelig saldo voor 1947 nog ongeveer f 230 miljoen hoger zal worden.

In het algemeen zijn geen rantsoenverhogingen geprojecteerd, behalve voor zeep, welk product in iets ruimere mate ter beschikking zal worden gesteld.

D. Gemeentefonds.

Tengevolge van de hogere ramingen van de opbrengst van de personele belasting, grondbelasting en ondernemingsbelasting, kunnen de uitkeringen aan de gemeenten ten laste van Afdeling I f 13 000 000 hoger gesteld worden dan voor 1947.

Voorts bleken de ramingen van de uitkeringen ten laste van Afdeling II in het verleden te laag te zijn.

Mede op grond van schattingen van de Commissie-Oud, is voor 1948 een post van f 160 miljoen opgevoerd, een bedrag dat f 75 miljoen hoger is dan dat geraamd voor 1947.

E. Scheepvaartfonds.

Teneinde de resultaten van het Scheepvaartfonds, voorzover deze betrekking hebben op de Londense periode en de daaruit voortgevloede Reconstructie van de Koopvaardijvloot, gescheiden te houden van de resultaten die betrekking hebben op de voor rekening der Regering na de bevrijding aangekochte schepen, is het wenselijk geacht om, behalve de exploitatierekening, ook de kapitaaldienst van het Scheepvaartfonds in twee afdelingen te splitsen.

De rekeningen Kapitaaldienst A en Exploitatierekening A hebben betrekking op wat men het „oude” Scheepvaartfonds zou kunnen noemen; de rekeningen Kapitaaldienst B en Exploitatierekening B hebben betrekking op de thans aanwezige Reringsvloot.

Vat de A-rekeningen betreft kan worden opgemerkt, dat de liquidatie van het oude Scheepvaartfonds gestadig voortgaat; verwacht mag worden, dat de Reconstructie van de vloot in 1949 haar beslag zal hebben gekregen. Als bijdrage van het Rijk in deze reconstructie is voor 1948 een bedrag van ruim f 11 miljoen opgenomen tegen ruim f 40 miljoen in 1947. Als laatste bijdrage zal voor 1949 een bedrag, eveneens van ruim f 11 miljoen benodigd zijn.

De kapitaalsuitgaven voor de aankoop der Regeringsschepen, voor 1947 oorspronkelijk ten laste van de ongesplitste kapitaaldienst van het Scheepvaartfonds gebracht, zullen alsnog bij suppletoire wet worden overgebracht naar hoofdstuk IX B der Rijksbegroting. Daartegenover is in 1948 het voordelig saldo der Kapitaalsdienst B — voorstellende in hoofdzaak de uit afschrijving vrijgekomen middelen — ten gunste van genoemd hoofdstuk gebracht.

De exploitatie van de Reringsvloot laat een gering voordelig saldo zien, zulks na toepassing van een belangrijke extra-afschrijving op de vloot. Uit een oogpunt van voorzichtige politiek moet het gewenst worden geacht, dat de in de vloot gemeensteerde bedragen zo snel mogelijk op de kapitaaldienst terugvloeien.

De vloot is grotendeels aan derden verhuurd op bare-boat-charter voor de tijd van 3 jaar, waarbij de huurders optie voor aankoop hebben. Een ander deel wordt gebruikt voor het vervoer van troepen naar Nederlandsch-Indië en voor het transport van kolen en graan, dit laatste ter besparing van de hoge deviezen-uitgaven die vervoer met buitenlandse schepen zouden meebrengen.

F. Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf.

De totalen der baten en lasten der exploitatie zijn voor 1948 geraamd op f 6 960 260 (1947 f 4 669 640), waarbij is gerekend met een hogere opbrengst van het af te leveren drukwerk, ten gevolge van de omstandigheid, dat een aanvang wordt gemaakt met het onderbrengen onder dit bedrijf van de Dienst der Nederlandse Staatscourant. Hierdoor wordt eveneens de stijging der exploitatie-lasten gedeeltelijk verklaard, terwijl zij voor het overige deel een gevolg is van hogere ramingen voor onderhoudskosten, materiaalverbruik en werk bij derden. Samenhangend met de in 1948 verwachte grotere omzet geeft ook de post der andere exploitatie-lasten een verhoging te zien.

De kapitaalsuitgaven vertonen ten opzichte van 1947 geen wijziging van belang.

G. Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

De lasten van de exploitatie bedragen f 288,8 miljoen tegen f 249,2 miljoen in 1947. Deze stijging van de lasten is voornamelijk een gevolg van de hogere raming van de lonen van het vaste en hulppersoneel met f 15,7 miljoen, van de rentevergoeding aan inleggers bij de Rijkspostspaarbank met f 7,5 miljoen en van de post „materiële uitgaven” met f 7,8 miljoen.

De baten van de exploitatie zijn f 39,6 miljoen hoger geramd, daar bij de raming voor de begroting 1948 rekening is gehouden met de invloed van de tariefverhoging, welke op 1 November 1946 is ingegaan, met de wederinvoering van de dienst van de pakketpost en de expressebestelling en met de toenemende verkeersomvang.

Anders dan tot nu toe gebruikelijk en vooruitlopende op de te nemen beslissing in zake het statuut van de P.T.T. is de post „Uitkering van het Rijk ter bekostiging van geraamde kapitaalsuitgaven” pro memorie geramd. In plaats hiervan is gekomen de post „Geldleningen”, begroot op een bedrag van 83,5 miljoen.

H. Staatsmuntbedrijf.

Daar het op 12 Juni 1947 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden ontwerp van wet „Nieuwe regeling in zake het Nederlandsche Muntwezen” (Gedrukte Stukken Zitting 1946—1947 — 487) nog niet in openbare behandeling werd genomen, diende bij de vaststelling van de begroting van het Staatsmuntbedrijf in aanmerking te worden genomen, dat nog geen zekerheid bestaat omtrent de toekomstige inrichting van het Nederlandse Muntwezen. Verwacht kan worden, dat als de herziening van de wettelijke regeling van het Nederlandse Muntwezen haar beslag heeft gekregen, spoedig tot nieuwe aanmuntingen zal worden overgegaan.

Met het oog op de te verwachten uitbreiding van de werkzaamheden van het Staatsmuntbedrijf, zijn dan ook reeds gelden gereserveerd voor de aanwerving van nieuwe arbeidskrachten, terwijl bovendien voorlopig een bedrag is uitgetrokken ter gedeeltelijke aanschaffing van muntmateriaal. Zodra het ingediende ontwerp-muntwet kracht van wet heeft verkregen, zal uiteraard met een verhoging van verschillende posten nopens het muntwezen rekening moeten worden gehouden.

I. Staatsvisserijhavenbedrijf.

De omzet is wegens de mogelijkheid van verdere daling van de visprijs gehandhaafd op het peil van 1947, nl. f 12,5 miljoen.

Evenals voor 1947 het geval is, kan ook thans een sluitende begroting worden aangeboden. De lasten en baten zijn voor 1948 op een bedrag van f 710 970 geramd, zijnde f 91 000 hoger dan voor de vorige begroting, zulks in overeenstemming met de toegenomen activiteit bij het bedrijf.

Het aanzienlijk hoger bedrag, hetwelk voor onderhoud wordt aangevraagd, houdt verband met het voornemen tot het inhalen van een belangrijke achterstand ten aanzien van bestratingen, rioleringen, verlichting en halvloeren in de verwachting, dat daarvoor gedurende 1948 de nodige materialen zullen kunnen worden verkregen.

De kapitaalsuitgaven en -ontvangsten voor 1948 zijn geramd op een bedrag van f 1 413 500 tegen f 150 000 in 1947.

De voornaamste oorzaken van de ten opzichte van 1947 sterk verhoogde kapitaalsuitgaven zijn: het opnemen van een post ad f 700 000 voor herstel van oorlogsschade en het uittrekken van een bedrag ad f 460 000 voor het maken van een beschoeiing aan de zuidzijde van de Vissershaven.

J. Staatsmijnen in Limburg.

Voor aanlegwerken wordt tengevolge van de voorgenomen uitbreidingen in 1948 f 50 miljoen geramd tegen f 40 miljoen in 1947. De voornaamste objecten hiervan zijn het stikstofbindingsbedrijf, de ekefabriek van de Staatsmijn Maurits en de woningbouw. De voor 1948 geraamde uitbreidingen vormen een onderdeel van het investeringsplan, hetwelk zich uitstrekt over de jaren 1947 tot en met 1951. In totaal is hiernede een bedrag van f 225 miljoen gemoeid.

De afschrijvingen zijn in 1948 begroot op f 7 100 000 tegen f 5 000 000 in 1947. De hogere afschrijvingen houden verband met bovengenoemde uitbreidingen.

D. SLOTBESCHOUWING.

De algemene economische toestand van Nederland ontwikkelde zich in verschillende opzichten niet onbevredigend. De nationale productie vertoonde een geleidelijke toename, hetgeen tot uiting kwam in een stijging van tal van productie-indices. De algemene productie-index voor de industrie bedroeg (op basis 1938 = 100) in januari 1946 63, in januari 1947 was deze index gestegen tot 84, op dit ogenblik belooft deze index ongeveer 90.

Dit cijfer zou evenwel, naar het normaal accres, ontstande door toename van het aantal in beroep of bedrijf werkzame personen en door technische en organisatorische ontwikkeling, sedert dit basisjaar een stijging van enkele tientallen procenten hebben moeten vertonen.

De toename der nationale productie werd begunstigd door de geleidelijke stijging der arbeidsproductiviteit, mede tengevolge van verbeterde outillage, alsmede door een meer regelmatige aanvoer van grondstoffen, waardoor een grotere continuïteit in de bezetting der bedrijven werd mogelijk gemaakt.

Een complicatie was gelegen in de stijging der grondstoffenprijzen onder invloed van de voortgezette stijging der prijzen op de wereldmarkt.

Deze stijging kwam in het bijzonder tot uiting in de agrarische sector, hetgeen de financiële positie van het Landbouwegalisatiefonds ongunstig beïnvloedt. Slechts door het verlenen van grotere subsidies was het mogelijk te grote spanningen tussen het loon- en het prijsniveau te verhinderen.

Wat de economische verhouding ten opzichte van het buitenland betreft valt een geleidelijke, maar helaas nog onvoldoende verbetering van de export te constateren.

Ondanks deze stijging zal Nederland in 1948 nog bij lange na niet in staat zijn ten volle in eigen behoefte te voorzien. Niet uit het oog dient te worden verloren, dat Nederland sedert de tweede wereldoorlog bij zijn economisch herstel heeft te kampen met ingrijpende structurele veranderingen, te weten enerzijds het grotendeels wegvallen van zijn achterland Duitsland en anderzijds de verwarde situatie in Indië, waardoor deze deviezenproducent van weleer voorshands geen enkele baat vernag op te leveren. Anderzijds worden de productiemogelijkheden hier te lande in ernstige mate belemmerd door de ontwrichting van het economische leven, welke de tweede wereldoorlog heeft te weegebracht. De omvangrijke materiële middelen, die zijn gemeend met de wederopbouw, nopen tot een importpeil, dat onder de huidige omstandigheden belangrijk ligt boven de exportmogelijkheden.

In verband met een en ander is buitenlandse financiële hulp gedurende de eerstkomende jaren een onontkoombare noodzakelijkheid. Een moelijkheid hierbij is, dat de credieten moeten worden verregen onder zodanige voorwaarden, dat een synchronisatie van rente- en aflossingsverplichtingen met de stijging der binnenlandse productiviteit wordt bereikt. Het is duidelijk, dat met dit laatste geruime tijd is gemeend.

Weliswaar worden de eigen deviezenreserves van Nederland in toenemende mate aangesproken, teneinde in de grote behoefte aan deviezen te voorzien, doch deze weg is ten enenmale onvolgende om de bestaande tekorten te kunnen dekken. Omvangrijke buitenlandse credieten zijn nodig, ook ongeacht de bestaande noodzakelijkheid met kracht te streven naar een verdere verbetering van de binnenlandse economische toestand.

In hoge mate gewenst is voorts een opvoering van het peil der binnenlandse besparingen, zowel ter financiering der noodzakelijke investeringen en overige behoeften, als ter bestrijding van het gevaar van inflatie.

Hoewel er naar gestreefd is bij de overheidsdiensten zo groot mogelijke bezuinigingen tot stand te brengen, wijst de ondergetekende er op, dat ook in de toekomst met kracht in deze richting moet worden voortgegaan.

Dat hierbij de soort en de aard van de uitgaven mede bepalend zijn voor de vraag of en in welke mate en tempo bezuinigingen kunnen worden aangebracht, spreekt voor zichzelf. Bij de Buitengewone Dienst volgt dit — zowel wat de kapitaalsuitgaven als wat de uitgaven van aflopend karakter aangaat — uit de aard van de dienst zelf. Het karakter der laatstgenoemde groep brengt ook met zich mede, dat zij slechts geleidelijk kan worden ingekrompen.

Reeds in de aanhef van deze Nota heeft de ondergetekende er op gewezen, dat het uitgavenoverschot ad f 1566 miljoen voor het grootste deel bestaat uit uitgaven, welke nodig zijn, teneinde een vergroting der productiviteit in de komende jaren mogelijk te maken; n.l. bijna f 470 miljoen, welke zijn opgenomen onder de kapitaalsuitgaven en ruim f 515 miljoen, welke zijn opgenomen onder de uitgaven van aflopend karakter van de Buitengewone Dienst.

Als voornaamste uitgaven van eerstgenoemde categorie zij gewezen op de volgende posten:

aanleg van wegen, voorkomende op het Rijks- wegenplan	f	22,6 mln
aanleg van kanalen, vaarten, sluiswerken en bruggen		13,2 "
aanleg luchtvaartterreinen		20,0 "
huisvesting van het leger		18,1 "
aanschaffing en aanbouw van schepen en vaartui- gen voor Marine en Loodsdienst		22,9 "
huisvesting van de Marine		3,5 "
bouw, aan- en verbouw van onroerende goederen door tussenkomst van de Rijksgebouwendienst		13,2 "
bouw van een Rijksluchtvaartschool		2,4 "
voorschotten voor woningbouw		248,0 "
investering in de Staatsmijnen		50,2 "
verstrekking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds		27,4 "
onderzoekingen en werkzaamheden op het gebied der landaanwinning		3,9 "
kosten van het totstandbrengen van ruilverkave- lingen		8,0 "
kosten in verband met gasvoorzieningen		2,3 "
lening voor uitbreiding van het Nationaal Lucht- vaartlaboratorium		4,7 "

f 460,4 mln

Van de posten onder de Buitengewone Dienst met aflopend karakter, die een vermeerdering van het nationaal kapitaal te weeg brengen, werd reeds een specificatie gegeven op blz. 11 van deze Nota.

Niet alleen echter bij de Buitengewone Dienst, ook bij de Gewone Dienst zijn de mate en het tempo der versoberingen mede afhankelijk van de aard van de post.

De ondergetekende acht het daarom van belang voor het inzicht om dit deel der geraande uitgaven van 1948, samen-
gevat naar de belangrijkste categorieën, te vergelijken met de overeenkomstige uitgaven van 1947.

Samenvatting van de uitgaven op de Gewone Dienst.

		In miljoenen guldens	
		1948	1947
Uitgaven voor de Politie	47	54	
Bijdrage in de kosten van gemeentepolitie (door Binnenlandse Zaken)	20	15	
Burgerlijke Rechtspraak	13	10	
Gevangeniszen; Rijkswerkplaatsen; Rijks- tucht- en Opvoedingswezen	34	27	
Kosten sanering provinciale financiën	11	—	
Steun aan noodlijdende gemeenten	160	85	
Uitkering aan het Gemeentefonds (door Finan- ciën)	5	10	
Volkshuisvesting	19	11	
Volksgezondheid	15	12	
Sociale verzekering	172	75	
Rijksarbeidsbureaux	19	32	
Hulpverlening oorlogsslachtoffers	29	44	
Dienst Uitvoering Werken	24	42	
Rijkswaterstaat	71	59	
Directie van de Landbouw	46	63	
Transporteren	685	539	

	In miljoenen gulden	
	1948	1947
Transport	685	539
Vervoer: Spoorwegen (Dekking tekort Spoor- wegsienfonds 22 mln.), Zeescheep- vaart (5 mln), Luchtvaart (16 mln), Ver- voer- en Verkeersdiensten (5 mln)	48	41
Onderwijs	233	183
Radio	12	7
Militaire uitgaven (Oorlog)	243	226
Militaire uitgaven (Marine)	158	303
Buitenlandse dienst (Ambassaden, gezant- schappen, consulaten)	17	9
Handel en Nijverheid	8	6
Directoraat-Generaal van de Prijzen	9	8
Dienst der Belastingen	76	71
Bijdrage aan het Algemeen Burgerlijk Pen- sioenfonds ex artikel 168a der Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> no. 240)	25	25
Nationale Schuld (rente en aflossing)	610	780
Andere uitgaven	254	269
Totaal	<u>2378</u>	<u>2467</u>

Uit het overzicht blijkt, dat de hogere uitgaven voor 1948 volgen uit de aard der post, gepaard met de tijdsomstandig- heden, en dat waar dit karakter en die omstandigheden ver- laging mogelijk maakten, die ook werd bereikt.

Samenvattend moet men oordelen, dat het uitgavenoverschot van de Gehele Dienst der begroting minder verontrustend is dan op het eerste gezicht lijkt.

Legenover de schulden, welke de Staat zal moeten aangaan om de uitgaven te verwezenlijken, welke noodzakelijk zijn ten- einde de productiviteit in de komende jaren te vergroten, staan immers tot op grote hoogte duurzame objecten, die in de toe- komst hun nut aan het gehele economische leven zullen af- werpen.

Dit houdt echter niet in, dat uit het oog verloren zou zijn, dat de huidige economische toestand noodzakelijk maakt, dat de Overheid de kapitaalsuitgaven zorgvuldig temporeiseert en zo veel mogelijk uitstelt tot latere perioden van geringere werkgelegenheid. Zodanig uitsstel mag nochtans niet gelden voor die investeringen, welke noodzakelijk zijn voor de ogenblik- kelijke productiebehoeften dan wel voor de productiebehoeften in de naaste toekomst. Deze investeringen zijn dus onvermijde- lijk ten einde te zijner tijd te kunnen geraken tot een duurzame sanering van de economische toestand van Nederland en ter verkrijging van een meer evenwichtige betalingsbalans.

Aan het tekort op de begroting 1948 kan intussen een inflatoir (geld vermeerderend) effect niet worden ontzegd.

De grootte van dit inflatoir effect kan echter niet zonder meer worden gelijk gesteld met het totale geraamde tekort voor 1948.

In de eerste plaats komen afwijkingen voort uit het feit, dat tal van kasuitgaven en -inkomsten in 1948 meer of minder zullen afwijken van bedragen vermeld in de begroting, enerzijds door het verschuiven van uitgaven en inkomsten, voorkomende op vroegere begrotingen, naar 1948 en anderzijds doordat uit- gaven en inkomsten, voorkomende op de begroting 1948, ten dele eerst in latere jaren zullen worden verwerkt. Het is niet wel doenlijk, een verantwoorde raming te geven van het totaal van deze overlopende posten. Wat de belastingen betreft, kan echter worden vermeld, dat ingevolge het inhalen van achterstand in het opleggen van aanslagen naar raming in 1948 rond f 200 miljoen meer uit vrij geld zal binnen komen, dan volgens de Comptabiliteitswet op de dienst 1948 zal worden ver- antwoord. Dit betreft de belastingen, welke volgens kohieren worden geheven; de ramingen voor de niet-kohier-belastingen zijn geraamde kassontvangsten. Dit inlopen van de achterstand bij de belastinginning tot een bedrag van rond f 200 miljoen komt neer op een dienoveenkomstige vermindering van het inflatoir effect der begroting 1948.

Een tweede vermindering van dit inflatoir effect komt voort uit de onstandigheid, dat in een aantal gevallen uitkeringen zullen plaats vinden op rekeningen waarvan het goed eerst wordt uitbetaald op het tijdstip waarop de te voeren vastgestelde aanwending mogelijk wordt. Het betreft hier schadevergoedingen tenzake van huisraad, bedrijfs- en beroepsgoederen en bepaalde onroerende goederen, tot een bedrag van rond f. 260 miljoen. Anderzijds zullen echter in 1948 bedragen, geboekt ten laste van de begrotingen van vorige jaren, worden uitgekeerd; het hiernede genoemde bedrag kan niet worden geschat.

In de derde plaats zal het tekort op de begroting 1948 geen inflatoir effect teweeg brengen tot het bedrag der Staatsuitgaven in het buitenland, dat zal worden gefinancierd door middel van credieten. De omvang van deze credieten kan thans nog niet worden begroot. Bovendien zullen de op te nemen credieten, behoudens voorzover zij worden verkregen voor het financieren van bepaalde met name genoemde objecten, moeten dienen tot het dekken van het totale tekort op de lopende posten der betalingsbalans over 1948, voorzover dit tekort niet kan worden gedekt hetzij uit lopende deviezeninkomsten, hetzij uit de liquidate van buitenlandse activa of anderszins. De door de Staat te verwerven buitenlandse credieten ter dekking van het tekort op de lopende posten van de betalingsbalans zullen een deflatoire werking uitoefenen; dit deflatoire effect komt echter slechts voor wat de departementale uitgaven betreft rechtstreeks in mindering op het inflatoire effect van het begrotingstekort over 1948.

Blijkens het voorgaande zal de inflatoire werking van het tekort op de begroting 1948 dus door verschillende oorzaken worden verminderd.

Indien men zich niet tot de begroting beperkt, doch de overheidsactiviteit in ruimer verband beziet, kunnen enige verdere factoren worden genoemd, die hetzij inflatoir, hetzij deflatoir zullen werken.

Een inflatoire werking zal uitgaan van de voortgezette credietverlening aan Indië. Aannemende, dat het debetsaldo van de rekening-courant van Nederlandsch-Indië bij 's Rijks kas (de z.g. Thesaurie-rekening) in 1948 in hetzelfde tempo zal aangroeien als in 1947, kan een toename van verwachting van rond f. 200 miljoen. Voorzover het noodzakelijk zal blijken daarnaast andere credieten te verstrekken, zal het inflatoire effect dienovereenkomstig worden verhoogd. Slechts zal een inflatoir effect niet aanwezig zijn, voorzover het Nederlandse bedrijfsleven in de credietbehoeften van Indië uit eigen middelen voorziet. De ondergetekende stelt zich voor zeer binnenkort de indiening van een wetsontwerp te bevorderen, waarbij de credietverlening aan Indië, noodzakelijk in verband met de financiële en economische overeenkomsten met dit gebiedsdeel, nader wordt geregeld.

Deflatoir zal anderzijds werken de betaling van de aanslagen in de vermogensaanwasbelasting en in de vermogensheffing ineens, voorzover deze zal plaats vinden in vrij geld. Op 31 Juli 1947 was aan vermogensaanwasbelasting geïnd f. 29,1 miljoen, waarvan naar alle waarschijnlijkheid ongeveer 15 % werd voldaan in vrij geld. Deze bedragen zijn te gering dan dat hieruit reeds conclusies zouden kunnen worden getrokken ten aanzien van het deel der heffingen, hetwelk in 1948 uit vrije middelen zal worden betaald. Dit te meer, daar de aanslagen, die tot dusver werden opgelegd, uitsluitend betrekking hadden op lichamen.

De deflatoire werking, uitgaande van de verstrekking aan het bedrijfsleven van deviezen, voortgekomen uit door de Staat verworven buitenlandse credieten, kwam hiervoor reeds ter sprake.

Daarnaast kan men ook de invloed op de geldhoeveelheid in aanmerking nemen van die factoren, die los staan van de financiering van of door middel van het Staatsapparaat.

Allereerst dient hier te worden gedacht aan de langzame toename der geldhoeveelheid in samenhang met de geldzuiveringsmaatregelen (deblokering, geleidelijke vrijmaking der rekeningen na de afwikkeling der geldzuivering).

Voorts is van betekenis het verloop van de besparingen en van de investeringen in de particuliere sfeer. Mogen de besparingen in de vorm van de reservering door de bedrijven in een belangrijk deel der investeringsbehoeften voorzien, de besparingen door de consumenten, welke voor dat doel evenzeer nodig zijn moeten — afgezien van die, welke in de vorm van verzekeringen op lange termijn geschieden — de laatste maanden weinig bevredigend worden genoemd. De ondergetekende stelt zich voor, in nauw overleg met de weldra in te stellen Nationale

Spaarraad, aan dit punt binnenkort bijzondere aandacht te wijden.

Tot zijn leedwezen is de ondergetekende dit jaar niet in staat om evenals de beide voorgaande jaren het ontwerp der Rijksbegroting te plaatsen tegen de achtergrond van het nationaal budget. Een der grondslagen, waarop onder de huidige omstandigheden een zodanig budget moet berusten, is de hulp, welke door crediet of op andere wijze van het buitenland kan worden verkregen. De deviezenvoorziening is thans de reguleerder van de economische activiteit. Gezien de grote onzekerheid omtrent de mate van buitenlandse hulpverlening — met name in het kader van het z.g. plan-Marshall — is het niet mogelijk om redelijk verantwoorde schattingen te doen omtrent de omvang van import en export en van het niveau van de algemene bedrijvigheid. Zodra zulks wel mogelijk is, zal tot de opstelling van een nationaal budget worden overgegaan.

Wel wil de ondergetekende er op wijzen, dat, gezien de grote betekenis, welke het westelijk halfrond voor ons heeft als leverancier van grondstoffen en voedingsmiddelen, kan worden aangenomen, dat globaal $\frac{2}{3}$ van het tekort uit de handelsbalans uit dit halfrond moet worden gedekt. Deze urgentie van het dollarprobleem kwam reeds in de Nota inzake de Deviezenpositie (Gedrukte Stukken Zitting 1946—1947 — 458) tot uiting. Indien voldoende hulp van het buitenland niet zal worden verkregen, zou dit leiden tot vergaande stagnatie van de economische activiteit en zou de verzorging van de bevolking terugvallen tot beneden het physiologisch bestaansminimum. Daarvan zou tevens het gevolg zijn, dat de in de begroting geraande opbrengst van de middelen t.a.v. een groot deel der belangrijkste posten niet kan worden gehaald, dat de periode van de wederopbouw in belangrijke mate zou worden verlengd en dat grote werkloosheid tot ontwijking der sociale verhoudingen en tot improductieve belasting van het budget zal leiden.

Een nadere belichting van het deviezenaspect wordt in uitzicht gesteld. Zij zal geschieden zodra over het bovengenoemde critieke punt zekerheid bestaat.

De ondergetekende heeft hiervoren de licht- en schaduwzijden van deze begroting besproken en die — voorzoveel doenlijk — gesteld in het kader van de economische toestand des lands. Hoewel deze toestand door ernstige gevaren wordt bedreigd, waarbij vaststaat, dat — ondanks inspanning van alle krachten — hulp van het buitenland onontbeerlijk is, is hij toch van mening, dat de uitvoering van het Regeringsprogramma, zoals het in de begroting is weergegeven, de weg open houdt, die uit de huidige armoede tot groter welstand leidt en een verdere schrede betekent in de richting van het economisch, sociaal en cultureel herstel, een schrede, die ons volk, zolang er kans op voldoende hulp bestaat, zich mag voornemen te zetten.

De Minister van Financien,
P. LIEFTINCK.